

Světlik

svět libereckých knihoven

*hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist.
v?*

O kráse

Čtenáře tohoto čísla Světliku jistě zaujme nejenom skvěle vypracovaná procházka literárními ukázkami spojená s počasím a jeho výkyvy v minulosti, ale i pasáž o ženách-knihovnicích hned na prvních stránkách. Ženy vycházejí v popisu Jiříka Sedelského lichotivě i nelichotivě, skoro jak by jim autor snad přiřadil schopnost muže ovládat! No, do hodnocení se pouštět nebudu, ale nedá mi to, abych nevyzdvihla roli ženy jako nezastupitelnou i v knihovně. Žena, která se umí vcítit do situace čtenáře, který přijde zkroušeně zaplatit dluh, žena, která se s laskavostí věnuje roztržitému studentovi, aby mu pomohla najít, co potřebuje, žena, která vykouzlí i nemožné, jen aby děti odcházely z knihovny spokojené a s tou pravou knížkou. Knihovnu si bez žen neumíme představit – jsou výkonné, trpělivé, milé, chápající... a krásné.

Proč píšu o kráse... Minulý týden jsem byla členkou poroty v celorepublikové soutěži základních a středních škol „Oděv a textil“. Liberecká knihovna byla jedním z partnerů této soutěže. Představte si, že jednou z kategorií, kterou si sami středoškoláci pro soutěž vybrali, byla kategorie s názvem „Nepovinná četba“. Pořád se v knihovnách obáváme, že děti moc nečtou, že mladí lidé nečtou, nebo čtou málo – a hle, sami si tuto kategorii vybrali – a celkem v ní soutěžilo se svými módními kreacemi dvacet středních škol z Čech, Moravy i Slovenska! Z názvů přehlídek vybírám: Květy zla, B 612, Mistr a Markétka, Petrolejové lampy, Letní čtení, Kytice – inspirace literaturou je více než nasnadě.

A co říci k tomu, že dva dívčí kolektivy dokonce tvořily přímo ze stránek knih, a to doslova a do písmene – zašly si do knihovny pro vyřazenou literaturu a jejich modely si mohli diváci dokonce i „přečíst“. Krása, nic než krása...

Vítězné krásné šaty vytvořily dívky ze Střední školy oděvní a služeb ve Vizovicích a svou kreaci nazvaly „Co knihovna dala...“. Tato přehlídka se stala vítězem kategorie, nemohlo to dopadnout jinak.

Těm krásným dívkám děkuji a mám radost z toho, že mladí mají knihy a literaturu rádi, že je inspiruje k tomu, aby si ušili vkusné a nápadité oblečení třeba na téma Harry Potter nebo Ze života hmyzu, těší mě, že využijí svou fantazii i krejčovské umění, aby ztvárnili literární dílo podle svých představ. Nečekala jsem to a mile mě to překvapilo.

Blanka Konvalinková

P. S. Pro inspiraci může mladým návrhářům posloužit i naše databáze Vogue archive, kompletní archiv amerického vydání proslulého módního časopisu Vogue od prvního vydání v roce 1892. Databázi vlastní naše knihovna jako jediná v republice. Zakoupili jsme ji v rámci projektu Prostor učení – knihovnická informační platforma a její nákup podpořila Evropská unie.

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>Ž jako Ženy v knihovně.....</i>	<i>2</i>
<i>Knihovna o prázdninách.....</i>	<i>4</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>6</i>
<i>Akce v knihovně.....</i>	<i>7</i>
<i>Anketa „Jaká je tvá nejoblíbenější kniha?“</i>	<i>7</i>
<i>Mensa IQ.....</i>	<i>8</i>
<i>Tvoří knihovníci a přátelé knihovny</i>	<i>9</i>
<i>F. Párysová: Léto budiž zatraceno.....</i>	<i>9</i>
<i>Z regionu</i>	<i>15</i>
<i>Celostátní setkání knihovnických seniorů SKIP v Liberci.....</i>	<i>15</i>
SVĚT hravých věd	18
<i>Z. Rakušan: Nebas vodou ani pěnovými přístroji</i>	<i>18</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	19
<i>I. ročník literární soutěže Strípky z Ráje</i>	<i>19</i>
<i>1. místo / próza</i>	<i>20</i>
<i>1. místo / poezie</i>	<i>24</i>
SVĚT libereckých autorů	26
<i>J. Šebelka: Novinář Marek Kafka řeší případ ctihodných řezníků...26</i>	
<i>F. Dvořák: „Kdybychom se neviděli“</i>	<i>31</i>
<i>M. Lúbas: Pepouchova řecká dovolená.....</i>	<i>32</i>
<i>Host Světliku – A. Azzawi: Básně neklidu.....</i>	<i>37</i>
SVĚT kritického myšlení	39
<i>M. Pospíšilová: 5krát dušičkové čtení (nejen) o duších.....</i>	<i>39</i>
<i>O. Hejnic: Rigoletto Giuseppe Verdiho a Oldřicha Křtíže</i>	<i>41</i>
<i>M. Hrabal: Kniha o českém PEN klubu</i>	<i>43</i>
<i>M. Hrabal: Neloučení s Josefem Hrubým.....</i>	<i>43</i>
<i>I. Pavlíčková: Letní Rybova mše podruhé v Liberci</i> <i>aneb happening za koncertní stůl</i>	<i>45</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	47
<i>Bylo by škoda, aby některé příběhy a historky</i> <i>o Gustavu Ginzellovi zapadly.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Eva Štátná, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Projekt je podpořen Fondem kultury a cestovního ruchu.

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Ž jako Ženy v knihovně

Ve svém seriálu slovních hesel podle abecedy dostal se náš Světlik až na samý závěr, k písmenu „ž“. Čemu – komu by

mělo poslední heslo náležet? Rozhlédneme-li se vůkol po našich knihovnách, je více než vhodné, aby „ž“ bylo věnováno ženám, – chceme-li, ženám knihovnicím.

Protože jsme však sami knihovníci, a člověk jak známo „nevyskočí ze své kůže“, hledali jsme pozorného svědka zvenčí a našli jsme kuriózní text renezančního humanisty, který sice ve své době instituci žen-knihovnic neznal, ale znal dobře knihy, a snad i skrze ně, či jakési „nevyřízené účty“, i ženy samotné. Oním autorem je Jiřík Sedelský, z jeho „Opuscula o ženskéjch“ tedy předkládáme, spíše jako kuriozitu, krátkou ukázkou z úvodu. Pro srovnání jsme navíc uspořádali malou anketu mezi mužskými kolegy knihovnic a přinášíme její výsledky.

redakce

*Možná to neplatí pro všechny v plné míře, ale to už je úděl
typologií a zkratek, knihovnice je prostě zkratka:
Krásná, Něžná, Inteligentní, Hrdá, Odvážná, Veselá, Náročná,
Inspirativní, Cílevědomá, Exkluzivní*

*Když se řekne ženy v knihovně (knihovnice), každý by měl zbystřit, protože
se jedná o inteligentní dámy, které jsou navíc obdařeny tím dnes již poměrně
vzácným vztahem k tištěným pokladům, které tu i přes nejmodernější
technologie přetrvávají ještě dlouho po nás...*

Ujde to.

Ženy v knihovně? ... Co dodat!

O tom se nedá mluvit ani psát, to se musí zažít.

*Tato knihovna a knihovnice, která je především ženou,
jsou největším požehnáním tohoto města!*

*Mohou mě štvát, mohou mě vytáčet, ale vím, že bez nich by to
tu nebylo tak fajn, jak je – jsem rád, že je tu máme.*

**„Opusculum o ženskéjch, by
mužuov svých všelijak netrápily“**

*(Z pera rytíře a mistra svobodnejch
umění Jiříka Sedelského, sezením na Ná-
sedlnici, sesumírováno L. P. 1517)*

Co pokolenie lidské před tváří Nejvyššího stojí, po věky trvající sváření mezi muži a ženskejma se děje, trápenie nevypsateľná pripravuje, a sice radosť občas zakoušejíc, ba i tu rozkoš, jíž Éros jest patronem, přeci jen ženská pleť tak trdně náš pozemský život provází, že sluší se snad o tom dumat, proč že se takto děje. To jho na člověka seslané se nezřídka trestem býti pozdává – ale proč jej zakoušíme? Abychom snad lépe dobré od zlého odlišili a té požehnané radosti, byť nečetné, vážit si uměli? Toliko pohnut z té šlamastiky ženské, vypisují tu nehodným slohem pár řádkuov, abych kratičkův manuál pro mužuov myslích otevřenějch dodal, ba snad i radu tu, bychom lidé,

totiž muži, se nejlépe rozumu přidržeti uměli, abysme vyšším citem svým, jež z milosti Pána Boha našeho, tu více, tu méně uživati známe, daremně nemrhali v pošetilem okouzlení toho plemene dcer Eviných.

**Žena jest stvoření
z žebra Adamova**

Jakkoliv zvláště srdce mužovo bejvává ženskými úskoky loupeno, nepovstává žena z něj, ba ani z jater, ledvin, žaludku, střev, řitě, z moudí, zajisté ani z mozku, ale toliko z žebra laskavý Stvořitel nechal ženu vzejíti, aby jasné bylo po všechen čas, že jest pevným článkem jednoho korpusu, totiž mužova, který jej co slabé své ledví chrání. Žena má býti v těle tom pevnou kosticí, ba též dosti pružnou, aby s tělem, jež hájiti pomáhá a byvše tak od něho sama chráněna, v dobrém spojení vstávala. Avšak tu již pramení ta šlamastika, že žena nedbá

Mladá dívka a zralá žena – Albrecht Dürer, kresba 1520

toho božího řízení, ouděl ten svůj zpochybnuje a snaží se na onačí posty v těle mužův dotlačit, všude muži jakoby po těle vyhřeznouti chtěla a když konečně okoupí srdce, počne ihned k mozku šturmovati a na něj outhčiti, užívaje samejch nerytírskejch móresů, ba ďábelskejch ouskoků, jen co by vládu převzala, k hříchu mužův svedla, jablka darmo uloupiti donutila a z trestu jež sama přivolala, by nakonec samého nebožáka toho za viníka brala a divokou lamentací, za ječivého pískání zahrnula, dokud by ten nebohý rek z toho dočista

nezhovaděl. A tedy nechtěje býti žena toliko žebrem, daremně zapírajíce svého božského oudělu, po těle co ta kost vyhřežlá putující, i krev mužovu podivně ovládá a všelijak jí pění a do různých končin a oudů tělesnejch rozlévá, tu do mozku až do šlaku trefení, tu k moudí, by pohotov k plození an smilnění byl, ale ne kdy muž by to sám za dobré usoudil, anóbrž ona, ten článek těla nepevný, kterýžto mstití se Pánu Bohu za ten ouděl nemoha, na synovstvo Adamovo daremně čtí.

(pokračování příště)

Knihovna o prázdninách

Letní režim knihovny byl, tak jako každý rok, mírně omezen. Po čtyři týdny jsme měli otevřeno pouze tři dny v týdnu a na přelomu července a srpna se knihovna na více než týden pro

veřejnost zavřela úplně. A co se zde tedy dělo? Samozřejmě především to, na co není v běžném provozu čas a ani prostor. Leštily se podlahy, čistily koberece, přesazovaly se některé květiny,

foto: Lucie Fürstová, Český rozhlas

brousily a natíraly schody a především se prováděla revize části knihovního fondu. Zpočátku to vypadalo, že se revize neuskuteční, protože bouřka z předchozího večera vyřadila z provozu počítače. Naštěstí díky zásahu šikovného IT správce, který dal vše do pořádku během pouhé půl hodiny, nebylo zdržení nijak zásadní. Naši knihovníci zkontrolovali přibližně 51 000 dokumentů a médií, z toho bylo přes 31 000 CD a DVD. Také se kontrolovaly karty čtenářů, dlouhodobě neaktivní čtenářská konta byla zrušena. Více než dva roky nepůjčované knihy se z půjčoven přesunuly do skladu, aby tak uvolnily místo pro knihy nové. V jindy ztichlých prostorách knihovny se neslo neustálé pípání čteček, drncání knihami přeplněných vozíků a hučení výtahů, jejichž nejčastější cílovou stanicí byl sklad. Po otevření jsme jako

vždy zaznamenali zvýšenou návštěvnost. Rukama našich knihovníků první den po otevření prošlo téměř 9 000 knih. Během uzavření knihovny byl vytížený náš bibliobox, který ve svůj nejnáročnější den „spolykal“ 470 knih. Jak to vypadá v knihovně, když je zavřená, zajímalo i ČRo Liberec a Českou televizi, kteří si k nám přišli pro reportáž.

Michaela Valterová

Krátce z knihovny

Nově můžete platit online

GoPay

Víte, že jsme zavedli **platby online**? Z pohodlí domova můžete přímo ze svého **čtenářského konta** bezhotovostně zaplatit rezervaci či jiný poplatek nebo vložit částku na své finanční konto. Platba probíhá prostřednictvím platební brány GoPay a je možná kartou nebo bankovním převodem. Minimální vklad je 30 Kč. V případě vkladu částky na konto se Vám budou automaticky odečítat vzniklé poplatky.

Věříme, že jsme nabídnutím nové služby přispěli ke zjednodušení vašeho čtenářského života.

Nové workshopy a přednášky pro střední školy

V posledním srpnovém týdnu od nás dostali ředitelé středních škol leták s nabídkou workshopů a přednášek. Tradičně zveme studenty na exkurzi po knihovně a seznámení se službami knihovny. Již třetím rokem nabízíme také praktický workshop Najdu, co hledám!? V jeho průběhu se studenti naučí vyhledat potřebné informační zdroje v katalogu, následně v půjčovnách a zároveň vyhledat informace relevantní k zadanému tématu. Od ledna 2018 tuto nabídku rozšíří další workshopy – Všechno,

co jste chtěli vědět o citování (ale báli jste se zeptat), interaktivní přednášky Němečtí předváleční autoři z Liberecka a Liberecko v české krásné literatuře 19. století a jako poslední přednáška o dějinách knihy spojená s ukázkou starých a vzácných tisků z fondů naší knihovny. Objednávky přijímáme již nyní na tel. čísle 482 412 133 nebo e-mailu: vansky@kvkli.cz, kde získáte další potřebné informace.

Co nového v projektu Prostor učení

V předchozích vydáních jsme informovali o zapojení naší knihovny do přeshraničního česko-německého projektu Prostor učení – knihovnická informační platforma, který byl zahájen na podzim roku 2017. V průběhu roku projekt zdárně pokračoval a může se pochlubit splněním dílčích cílů. V lednu proběhl v Plzni workshop k technickému vybavení knihoven, v březnu se pak v Zittau (Německo) diskutovalo o elektronických informačních zdrojích a jejich

efektivním využití. V květnu jsme v naší knihovně přivítali pracovníky z partnerských knihoven na studijním pobytu, v rámci kterého byla představena knihovna a její služby, více jsme se pak věnovali rozvoji informačních kompetencí. Na druhou část pobytu se účastníci přesunuli do německého Görlitz, kde v započaté práci pokračovali. V květnu také

studenti ze zapojených českých i německých univerzit navštívili Chemnitz v rámci tzv. dnů informačních kompetencí. Naše knihovna se aktuálně zabývá pořízením nového technického vybavení do velkého sálu, které nabídne moderní možnosti prezentace a sdílení informací včetně streamování.

Dana Petryřdesová

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

Akce knihovny

Anketa „Jaká je tvá nejoblíbenější kniha?“

V průběhu 11. ročníku Veletrhu dětské knihy v Liberci, který probíhal začátkem června, jsme malým návštěvníkům nabídli možnost zodpovědět otázku, která kniha je jejich nejoblíbenější.

Sešlo se celkem na 304 odpovědí, vyhovídací hodnota ankety tedy byla

celkem dobrá. Mnohé z knih dostaly po jednom hlase, a tak vyhodnocování bylo celkem náročné. Nejprve bylo třeba udělat kupičky shodných knih a potom spočítat, kolik hlasů konkrétní „kupička“ obdržela. Podlaha rázem získala nový design. Rozeseté papírky po celé místnosti ale přinášely i příjemný pocit z toho, že mnoho dětí stále má své oblíbené knihy, a to je dobře. Anketa ukázala, že děti nejvíce oslovují zvířata (Pší ráj, Pusheen – já košíška). Široce zastoupeny byly samozřejmě i klasické pohádky (O Popelce, Šípková Růženka). Další skupinu představovaly knihy s nádechem dobrodružství (Letopisy Narnie, Soumrak bohů) a část patřila sportu, tedy hlavně fotbalu (Lionel

Messi). Absolutním vítězem s počtem 29 hlasů se stal „malý poseroutka“, na dalších místech stupňů vítězů se umístily knihy Krysaři a Harry Potter. Vítězové byli těsně následováni Deníky Mimoňky, pohádkami o Krtečkovi, Vynálezcem Alvou a Čapkovým

pejskem a kočičkou. Anketa ukázala, že mezi dětmi jsou populární jak nové knihy, tak i ty léty prověřené, které dětské duše hladí již po několik generací (O letadélku Káněti, Dášenka čili život štěněte).

Michaela Valterová

Mensa IQ

Jak se píše na oficiálním webu Mensy, jejím posláním je využití inteligence ve prospěch lidstva a my si myslíme, že takovouto myšlenku je záhodno podporovat.

Na základě zmínky jedné z knihovnic, Moniky Pospíšilové, o tom, že Liberecký kraj je jediný, který nemá testovací centrum Mensy ČR, se započala jednání, jejichž závěrem je pravidelné testování IQ v naší knihovně. S pořadatelem

jsme se dohodli na termínech do konce roku 2017, pokračování spolupráce bude záviset na zájmu veřejnosti. Testování bude probíhat v malém konferenčním sále hlavní budovy knihovny každý první čtvrtek v měsíci od 15 hodin a jeho délka by neměla přesáhnout 45 minut.

Veškeré podmínky přihlášení a zpoplatnění lze nalézt na webu Mensy ČR, knihovna je pouze pronajímatelem potřebných prostor.

Michaela Valterová

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Léto budiž zatraceno

„Kdyby se občas počasí nezměnilo, polovina lidí by neměla o čem povídat,“ pravil francouzský spisovatel Jules Romains. V české kotlině lze tento výrok modifikovat následovně: polovina lidí by neměla nač nadávat. Zejména s příchodem léta „remcací“ aktivita stoupá rychleji než sloupek rtuti v teploměru. (*Dyž je léto, tak má bejt bezky, ale ne zas hic jako včera, to by jeden zheb, jo a mohlo by trochu zapršet, ať furt nemusím zalejvat rajčata, ale ne pětadvacátýho, to má naše Máňa tu grilovačku k padesátinám.*) Jak soucítíme s Antonínem Důrou, vzdychajícím, že „tento červen úbrnem nestojí za nic a počasí je prozřukle mizerné!“ Kdo z nás nikdy nevyslovil zlidovělou hlášku dědy Komárka „*chčeje a chčeje*“? Světoobčané upřednostňují knoflíkářské *fuck weather*, zatímco kábr od Brna lapidárně konstatuje, že je „*hicna jak sviňa*“.

V poslední době v souvislosti s rozmarným počasím čím dál častěji slycháváme, že to dřív nebejvalo. Je tomu skutečně tak? Podrobnou představu, jak na tom byli s počasím naši předkové, nám poskytuje Velká kniha o klimatu zemí Koruny české (J. Svoboda, Z. Vašků, V. Cílek), která mapuje rok po roce klima v letech 1001–1771. Z ní, stejně jako z dalších dobových zpráv, zjišťujeme, že bytí je naše země „*podnebím k obývání příjemná*“, jak údajně děl již praotec Čech, stěží bychom našli rok,

v němž by se všechny letní měsíce alespoň blížily vysněnému klimatickému

ideálu. Několik příkladů za všechny: Od roku 1200 do 1206 trápilo obyvatele českých zemí buď silné sucho, nebo naopak záplavy, až léto 1207 bylo hodnoceno jako teplotou, srážkami i úrodou průměrné. A třeba čtyřletky 1221–1224 a 1315–1317 se vyznačovaly mimořádnou deštivou aktivitou. Dlouhotrvající srážková činnost či silné přívalové deště měly za neblahý následek povodně. V dobách před regulací toků přehradami bývaly zejména na Labi a Vltavě častým jevem. Za vůbec největší povodeň v Česku se považuje ta ze srpna 2002, kterou máme ještě v živé paměti. Zachovala se celá řada svědectví, v nichž se pisatelé předhánějí v líčení hrůz, které kdy voda způsobila: „*Vě zdejších zemích na svátek sv. Jana (24. 6.) vody a z toho i Labe do strašlivé výše vystoupily a zachvátily*

všechny domy i s komíny. Lidé na hambalcích domů svoji záchranu hledali. Ne bez žalu bylo možno vidět, jak děti v kolébkách po vodě odplouvají. Mnoho lidí i dobytka zahynulo a rovněž také i mnoho obilí a sena se zkazilo“ (C. G. Pötsch k roku 1187). Jako vodoměrná značka sloužil Pražanům již od 12. století tzv. Bradáč, kamenný reliéf tvaru mužské hlavy ve stěně Karlova (dříve Juditina) mostu. Pokud se hladina Vltavy dotkla jeho vousů, signalizovalo to akutní povodňové nebezpečí. V červnu roku 1481 byly v Praze takto velké povodně dokonce dvě: „*při první povodni [1. 6.] sahala voda té hlavě, která je vytesána na nábreží u staroměstského Špitálu, kde jsou křížovníci, jen k nosu, ale při této povodni [8. 6.] zakryla voda téměř celou hlavu a nechala suché místo jako pleš na temeni. Voda zatopila skoro celé náměstí u Matky Boží na Louži, takže se lidé přes náměstí převáželi na lodce a dosáhla až k domu u věže osady svatomikulášské.*“

Neméně devastující mohla být několikaměsíční vedra a sucha. Vysychaly studně a rybníky, řeky šlo na četných místech přejíždět s povozy, na koni i pěšky. Pro nedostatek vody nemohly

mlít vodní mlýny, v lesích vznikaly snadno požáry a hořela rašeliniště. Dobytek strádal nedostatkem píce a ve vyschlé půdě nešlo orat. V roce 1757 prý *pluh neutáhl ani čtyři voly*. Z roku 1982 pochází politická anekdota: *Tohoto roku na východním Slovensku pukala vyschlá země tak, že pro někoho hrůzně, pro někoho nadějně brozilo, že se naše ČSSR odtrhne od SSSR*. Žhnoucí sluneční paprsky ohrožovaly nejvíce ty, kteří celý den pracovali venku. Letopisný záznam k roku 1515 uvádí, že *lidé vedrem omdlávali na polích a některé z nich jen stěží zachránili*. O mnoho lépe se nevedlo ani šlechtě. Kronikář Kosmas líčí útrapy vojáků v bitvě u Brdůk z 22. 8. 1040: „*Ale už jim horkem a žízni lpí jazyk na dásních, sil ubývá, pravice omdlévají; těžce nabírají dechu z prsou, a přece se nemohou zastavit. Někteří shodí svá brnění přes štíty, jiní stojí, podpírajíce se o stromy a marně lapajíce naprázdno vzduch, jiní leží jako pařezy... a jako oblak nad lesem vystupuje z umdlených těl pára.*“ V podobně omračujícím horku se pekli ve svých brněních například i rytíři v bitvě na Moravském poli 26. 8. 1278. Ani relativní pohodlí měšťanských domů v 19. století neposkytovalo před horkem dostatečnou ochranu. V červenci 1880 si stěžuje Karolina Světlá Elišce Krásnohorské: „*Soužíme se dosud v starém bytu a smažíme se na nejneutěšenějších procházkách, jichž lze si pomyslet.*“ Dopis končí slovy: „*Tvoje napolo upečená, napolo uvařená, touhou po novém bytu usouzená K. Světlá.*“

Ovšem strasti přinášela i opačná krajnost – přílišný chlad. Treba jako roku 1599, kdy ranní mrazy škodily od

29. 6. do 5. 7. a bylo tak chladno, že se muselo v domě topit. A v pondělí po neděli Exaudi (tj. 4. 6.) 1612 byl velký mráz, „až led viděli dosti tlustej.“ Takřka v každém století se alespoň jednou objevil červnový sněh. Avšak ne vždy bylo sněžení tak vydatné jako v noci na 25. 6. 1705, kdy napadlo tak velké množství sněhu, že způsoboval polomy.

Klimatické extrémy na kteroukliv stranu (ať už teplotní či srážkové), mívaly existenční dopad – neurodily se základní plodiny – obilí, ovoce a tzv. vaření (zelí, řepa, vodnice a kapusta). Vlhké počasí neprosplávalo vinné révě, např. ročník 1553 byl pro svou nekvalitu počasován přezdívkou *smradlavé víno*. Důsledkem neúrody bývala a v lepším případě dražota, v horším hladomor, obzvláště když proběhlo několik neúrodných let za sebou. Hladomor v letech 1092–1096 byl prý tak straš-

livý, že v Čechách zůstal „*sotva třetí díl lidí a desátý díl hověd*“ (rozuměj dobytka, nikoliv pitomců či hmyzu z čeledi ovádovitých). Lidé hledali obživu všelijak – „*z rozličných bylin země pro přirozenost neobvyklých*“ jedli chléb z kaštanů a ze žaludů a vyskytly se i případy kaniibalismu. „*Sedláci spolu se svými ženami opustili domovy a dvorce a táhli do lesů, tam zabíjeli lidi a žrali je.*“

Ani ve chvíli, kdy se urodilo hojně, nebylo ještě vyhráno. Stačila jedna živelná katastrofa (bouřka, krupobití, vichřice či nálet sarančat) a vše mohlo být zničeno. *Dne 2. července (roku 1520) odpoledne spadly veliké kroupy, které způsobily mnoho škod na osení zimním i jarním, na stromech ovocných i jiných a způsobily velkou záhubu dobytka, ptactva rozličného druhu, též mnoho lesní zvěře pobily... Toto krupobití trvalo bez přestání sedm dní a kroupy byly podivné velikosti a tříhranné.* Kroupy, které napadaly při bouři 9. 8. 1525, prý měly velikost slepičích vejce, a kroupy z 5. září téhož roku údajně velikostí předstihovaly vejce husí. Škody způsobené přírodními živly barvitě vyličil nejen jeden literát. Pro představu uvádíme tři uzásky: „*Dne 30. července ve středu, když se již den chýlil k večeru, prudký vichr, ba sám satan v podobě víru, udeřiv náhle od jižní strany na knížecí palác na hradě Vyšehradě, vyvrátil od základů starou a tedy velmi pevnou zeď – kdežto obojí strana, přední i zadní zůstala celá a neotřesená, střed paláce byl až k zemi vyvrácen a rychleji, než by člověk přelomil klas, náraz větru polámal hořejší i dolejší trámy i s domem samým na kousky a rozházel je. Tato vichřice byla tak silná, že kdekoliiv zuřila, v této zemi svou prudkostí vyvrátila lesy, štěpy a vůbec vše, co jí stálo v cestě* (Kosmas, r. 1119). „*V pátek po Božím těle 5. 6. tj. na sv. Bonifáce přišel náhle brozný přívál a nadělal na mnoha místech velikou škodu, na lukách, vinicích i v obilí. Nad Zlíchovem strhl těžký vůz, a kdyby se vozka nechytil vrby, byl by se utopil. ... Toho dne také zapálil blesk věž na Vyšehradě... Skoro celé léto bylo velké mokro, takže se zničilo skoro všechno*

seno – hodně pobrala voda a hodně sena také shnilo.“ (Letopisy, r. 1523) „V pátek po památce Petri Pauli apostolorum, 30. dne měsíce Junii, června, okolo 21. hodiny celého horologie, hrom zabil dva koně náležející Janu Šimáckovému a při nich Jana, mladého člověka, jenž se u téhož Šimáčka mlynáře řemeslu mlynářskému učil.“ (Mikuláš Dačický z Heslova: Paměti, r. 1623)

18. 6. 1847 si při bouři sedmnáctiletá Johanka Rottová (budoucí spisovatelka Karolina Světlá) zapsala do deníku: „... ale já se nebojím... bylo by to veliká, převeliká hanba, bála by se – Češka! Já se ničeho nebojím jen – jest to pravá

hanba – opilců a myší.“ V Praze žijící dívka neměla ponětí, jaká může být síla horských bouří a vichrů. To zažila do sytosti až v Podještědí, kam od 50. let 19. století jezdila na letní pobyty. „Jak bylo mi mílo v mém záplentí, když jsem nevěděla o vichřici, blescích a hromu!“ posteskla si už jako starší žena. Nestálost počasí podporovala tělesné neduhy, kterými Světlá trpěla zejména ke konci života. „Bouřka mi zarachotila nad hlavou... a působila mi několikaletní migrénu“, píše v roce 1858. Příliš slunečné počasí jí zhoršovalo oční chorobu („mám ze samého světla a slunce oči zapálené“), zatímco chladno neprospívalo jejímu revmatismu. („Večery a rána zůstanou přec jen sychravě chladny, což mému reumatismu není nikterakž ku prospěchu.“) Že rozkolísanost počasí škodí jejímu zdraví, si stěžuje v dopise z 13. 7. 1626 i Polyxena z Lobkovic: „včera byla hrozná zima, dnes zase velké vedro. A já přijdu nachlazená do země...“

Za povšimnutí stojí rovněž způsob, jakým se naši přední spisovatelé o počasí zmiňovali. Např. Mácha v soukromých deníkových zápiscích vyniká stručností, až nečekanou u takového básníka: „9ho. Linec. Most. Náměstí. Děšť. Trh... 6tého. Hrozná horko. Procesí. Pomezí...“ V dopisech Boženy Němcové a Army Geisslové nalezneme podobenství počasí s lidským charakterem: „Dnes je takový den zase, že není člověku ani do smíchu, ani do pláče, jen do spaní, tak je zamrholeno, chladno a obloha, pokud oko stačí, vyblíží tak plačtivě, tak zamračeně jako tvář mojí domovné paní; jenže na obloze možná zítra už

slunko vysvítí, a na tváři panině nikdy nesvítílo a svítit nebude.“ (B. N. 1852). „*Libosad na některém místě svém podobal se věkovitými bouřemi zpusťšenému pralesu, tak uhněteno, pocucháno, roztržštěno vše. Jinde zas, o samotě stojící, obrovská, stihlá borovice, jako divem netknuta. Nejinak než jako s lidmi. Někdo bouří čelí, sám a sám, a nepodlehne, není skácen; a jiný, poměrně chráněný ze všech stran, sklesne*“ (I. G. 1884). A do povahy lidí se ve svém fejetonu *Za deště ve venkovském hotelu* strefuje také Jan Neruda.

Léto je a odkaziva bylo dobou cestování. Dnešní klimatizací zhýčkaný jedinec si už jen sotva dokáže uvědomit, jak vyčerpávající mohlo v dobách minulých být. I díky počasí. „*Úpal ve vagoně byl umorující, přijeli jsme do Prahy polou nemocní...*“ světovala se Irma Geisslová v červnu 1889 Sofii Podlipské. Svou sestru pravidelně informovala o počasí i Karolina Světlá: „*Ačkoliv jsme seděli v krytém voze, tak jsme přece řádně promokli, i věci v kufrách se napily vody, pro štěstí se nic nezkažilo*“ (4. 8. 1858). Ani cestování pěšky nebylo o moc příjemnější: „... v pondělí, jsme v poledne došli na známou horu Bezděž, kde nás zastihl docela poctivý liják... a naše boty tak pro dnešek úplně vyřadil z provozu...“ (K. H. Borovský 28. 7. 1840). „*Přes vrch jsme padaly a klouzaly, ale na haničovské planině mohly jsme se zas v blátě utopit, silnice byla moře bahna, noby pod námi klesaly, takové závaží bláta jsme na nich vlekly...*“ „*Právě teď jsem přišla – z Ještěda! V největším vedru slunečním, ve dvě hodiny s poledne jsme nastoupili naší pouť... První část cesty byla hrozná, slunce se o hora opíralo a vyloudilo*

z každé dírky naší kuže proudy potu, ve mně byla celá krev v takovém pobouření, že se mi chvěl tlukotem žíl vrkoč na hlavě...“ (K. Světlá) Dámy z lepší společnosti musely i v největších parnech oblékat dlouhé šaty s korzetem, punčochy a uzavřené boty. Na hlavě nosily široké klobouky a v ruce slunečníky, aby jejich tvář zůstala alabastrově bílá. Dokonce si vybělovaly pleť přípravkem ze soli, citronové šťávy, kolínské vody a sněhu z bílku. Móda opalování přišla až ve 20. letech 20. století. Eliška Krásnohorská vzpomíná, jak její přítelkyně pohoršovaly „*naše zhrublé ruce a opálené tváře neměně než sama naše záliba v nádenické práci.*“

Panuje-li dlouhodobá nespokojenost s počasím, vyvstává otázka: kdo za to může? V dobách, kdy jsme ještě nebyli národem ateistů, se podnebné extrémy vykládaly jako boží vůle, hněv a trest za lidské nešvary: „... v outerej (7. 8.) Pán Buoh také svou všemohúcností mustrovat ráčil, takže se stalo brozné blejskání, hřmění, dešť a hromobití.“ „... strhlo se brozné bouřlivé povětří s hřímáním a blýskáním a s krupobitím... Jistě bylo boží dopuštění a trestání pro rouhání.“ (M. Dačický 1618, 1623) „... co si to ten pánbůh s těmi bouřkami zpomněl, nemohl si jiný prostředek vymyslet, jak by povětří vyčistil?“ (K. Světlá, 1862) Klimatické katastrofy (zj. sucho nebo povodně) byly dávány do souvislosti s nebeskými tělesy, především se zatměním Slunce nebo výskytem komet. Je zajímavé, že tato víra přetrvávala od raného středověku po dlouhá staletí, a dokonce ještě v době Boženy Němcové jí mnozí popřávali sluchu: „*To je rámus s kometou.*

Nejen já, ale mnozí jsme to pozorovali, že nejvíc strachu lidem nabnalo kněžstvo. Rozposílali modlitbičky, kázali, že je lid bezbožný, že na ně Bůh sesílá trest.; byly modlení, zpravěd, písně – a bůhvíco všechno, a mezi lidem se rozneslo, že se papež v Římě ve dne v noci za lidi modlí... Havránek vydal brožurku „Nebojte se komety“, ale takový nesmysl, že se tomu lidé smáli. O Boží tělo ... chodil jeden mužský a přilepoval na rohy ... plátky, na nichž bylo vytištěno: že budou z nebe padat (dnes o půlnoci) ohnivé kameny, jako mlejnské, že roztráskají celou Prahu do gruntu, pak že se setkají dva

oblaky nad samou Prahou, roztrhnou se a že bude potopa.“ (1857). Dnes se klade vina především globálnímu oteplování. A osobně se domnívám, že v tom bude mít prsty taky Murphy. Jak jinak by se mohlo stát, že se protivný soused od Mácháce vrátil jako černocho, zatímco my na Jadranu klepali kosu a teplota se vyšplhala k pětatřicítce jen v koloně u Záhřebu?

Pro odvrácení nepřízně počasí se lidé v minulosti uchýlovali k různým prostředkům. Nejčastěji to byla prosebná procesí nebo modlitby: „*V české zemi*

*veliká suchota byla ... Biskup Deodatus, svolav všechny kněží do kostela svatého Víta na Hradě pražském dolejší, rozkázal jim číst žaltář vysokými hlasy, kteříž to činili trvající v kostele ve dne i v noci bez přestání od osmnáctého dne července až do dvadecátého osmého dne měsíce srpna. A tu na den svatého Augustina dal Pán Bůh hojný déšť na zemi, kterémuž všechno stvoření v té zemi se radovalo.“ (Hájek z Libočan, 1014) „... tu po celý ten čas den jak den prší, až se leje, a hřmí. Ovšem se vždy všemi sezváním, jakmile mráček se ukáže, ale nic to neprospívá, a tak už nyní žandarmerie (= četnictvo) nařídila p. faráři, ať přestaní zvoniť proti dešti a búrce, že je to horší ještě.“ (B. Němcová z Balašských Dármot 1853). Při bouřkách se zapalovala svíčka hromnička, která měla ochránit stavení před zásahem blesku. A doba moderní? Mnozí si jistě vzpomenou na proklamaci *poručíme větru, dešti*. Což o to, soudruzi porouchali o sto šest, ale neuvědomělý vítr s deštěm jim na to z vysoka dlabaly. Zatím nad námi počasí vítězí na celé čáře.*

Na závěr pro milovníky statistik několik letních rekordů: Nejteplejší léto (od počátku soustavného měření v r. 1775) bylo v roce 2003 s průměrnou denní teplotou 22,4 °C, nejchladnější 1884 s 16,4 °C. Absolutně nejvyšší teplota, která byla na území ČR naměřena, pochází z 20. srpna 2012 v Dobřichovicích a měla hodnotu 40,4 °C. Nejvlhčí léto bylo roku 1926 s průměrem 287 mm srážek, nejsušší v roce 1904 s průměrem 78 mm.

Františka Párysová

Z regionu

Celostátní setkání knihovnických seniorů SKIP v Liberci (20.–22. června 2017)

13. celostátní setkání knihovnických seniorů SKIP se uskutečnilo ve dnech 20.–22. června 2017. Pořadatelem byla Regionální organizace SKIP Libereckého kraje. Vzhledem k tomu, že program byl situován do Liberce a významná část se konala přímo v knihovně, byla velmi významným partnerem Krajská vědecká knihovna v Liberci. KVK Liberec poskytla prostory pro jednání, prezentace a přednášky, poskytla zázemí pro catering i personál, který zajišťoval nezbytný organizační i programový servis.

Setkání knihovnických seniorů se zúčastnilo celkem 43 účastníků, z toho 39 využilo možnosti ubytování a 4 účastníci využili vlastního ubytování v místě.

Program byl koncipován tak, aby se účastníci co nejvíce seznámili s městem Liberec i regionem, který pozvání inicioval. Za tímto účelem byly hned v úvodu zajištěny prezentace o městě, Liberecku i regionální organizaci SKIP. V rámci programu si účastníci také prohlédli ojedinělou budovu KVK Liberec a seznámili se se službami, které tato mimořádná instituce poskytuje. Vzhledem k tomu, že součástí objektu liberecké knihovny je i synagoga, byla účastníkům umožněna návštěva i tohoto velmi specifického prostoru. K velmi osobnímu a příjemnému zastavení patřila návštěva liberecké radnice, kde byli účastníci přijati náměstkem primátora a poté měli příležitost prohlédnout

si historické prostory liberecké radnice. Snad největší dojem zanechal na této zastávce radniční balkon, z něhož se všichni mohli kochat pohledem na jedinečnou dominantu Liberce – Ještěd. Odpolední program druhého dne byl věnován návštěvě Krajského úřadu Libereckého kraje, kde jsme využili možnosti shlédnout Liberec z ptáčích perspektiv – vyhlídková plošina v 16. patře Krajského úřadu nabídla úžasný pohled nejen na město pod námi, ale zejména okolní Jizerské hory a opětovně impozantní Ještěd s vysílačem.

Následná prohlídka iQLANDIE – libereckého moderního science centra s planetáriem a stovkami originálních interaktivních exponátů byla sice náročná, ale svět vědy a techniky účastníky doslova uhranul. Chytrou zábavu v podobě fascinujících experimentů si všichni užili a mnozí i vyzkoušeli.

Oba večery jsme strávili ve velkém sále krajské knihovny, kde byl vždy připraven zajímavý program. Nejprve Věra Vohlídalová zavzpomínala na náročné období realizace projektu stavby KVK Liberec – Stavby smíření

a účastníci shlédli film o tom, jak se celá stavba realizovala. Závěr prvního večera byl korunován zábavnou exkurzí noční knihovnou – pracovníci knihovny ve spolupráci s divadelním spolkem Orel připravili na několika stanovištích vtipná, nápaditá, občas i lehce eroticky laděná scénická čtení. Druhý společenský večer pak patřil ukázce vzácných tisků, které má liberecká knihovna ve svém fondu, i stavu a rozsahu digitalizace. Program druhého dne byl završen interaktivní dílnou – zábavné pokusy, vědecké hračky a hlavolamy. Pořad, který liberecká knihovna nabízí školám a realizuje v pravidelných termínech veřejnosti, je příkladem, jak lze netradičním, ale velmi atraktivním a hravým způsobem zaujmout návštěvníky knihovny doslova všech kategorií a jak osvědit přemýšlivost, zručnost a nápaditost a také jak vrátit do hry širokou

nabídku našich fondů v oblasti populárně naučné dětské literatury.

Dopoledne posledního dne jsme navštívili knihovnu Severočeského muzea a poté hned v sousedství výstavní a kulturní prostor, který v Libereckém kraji nemá obdoby – v objektu z přelomu 19. a 20. století, který původně sloužil jako městské lázně a 90. léta spíše přinesla zkázu ojedinělého prostoru, se podařilo bývalé určení rozsáhlého objektu s citem a vkusem proměnit ve výstavní prostory světového formátu. Ne nadarmo také autoři rekonstrukce získali prestižní ocenění Grand Prix architektů pro rok 2014. Účastníci setkání si mohli prohlédnout impozantní prostory, které slouží jak stálé expozici, tak příležitostným výstavám i široké škále kulturních a edukativních projektů, workshopů, výtvarným a animačním programům pro školy a zájmové skupiny.

Tato důstojná programová tečka uzavřela tři dny společných zážitků, sdílených dojmů a prožitků. Uzavřela neobyčejně osobní setkání nabitá pozitivní energií, radostí ze společných aktivit a důvěrných vztahů založených na společné pracovní zkušenosti a lásky ke knihovnickému řemeslu.

Obdiv patří všem účastníkům, kteří nevynechali jediný z nabízených bodů programu, což si s ohledem na mimořádně vysoké teploty, které v daném

termínu panovaly, zaslouží zvláštní uznání. A zvláštní uznání patří kolektivu liberecké Krajské vědecké knihovny, zejména paní ředitelce Mgr. Blance Konvalinkové a jejímu nejbližšímu týmu, kteří po tři dny vytvářeli skvělé zázemí, dokonalý servis a pohodu, bez kterých bychom jen těžko dokázali celostátní setkání knihovnických seniorů připravit a realizovat.

Dana Kroulíková

Předsedkyně RV SKIP Libereckého kraje

Svět hravých věd

kresba: Julie Fritzová

NEHAS VODOU ANI PĚNOVÝMI PŘÍSTROJI,

bývá napsáno na elektrických zařízeních. Bodejť ne, elektrina musí zůstat v suchu, jinak hrozí zkrat. Jak tedy hasit, když ne vodou ani pěnou? Třeba oxidem uhličitým – a pojďme si to hned vyzkoušet.

Vyrobít oxid uhličitý není těžké, stačí nasypat do nádoby (ideálně do

nádoby s hubičkou) trochu jedlé sody a zalít ji octem nebo rozpuštěnou kyselinou citronovou: při bouřlivé chemické reakci se bude uvolňovat právě oxid uhličitý. Protože má tento plyn větší hustotu než vzduch („je těžší než vzduch“, lidově řečeno – ale ve škole to radši takhle neříkejte), bude se držet v nádobě dole. A to je právě ta vlastnost oxidu uhličitého, kvůli které se používá k hašení: když ho nastříkáme do ohně, vytlačí z něj kyslík, takže postupně zamezí dalšímu hoření.

My můžeme zkusit zapálit svíčku a oxid uhličitý, který jsme vyrobili, na ni shora nalít (ano, skutečně nalít – velmi snadno pomocí té hubičky). Svíčka okamžitě zhasne, protože klesající oxid uhličitý od ní odežene kyslík. Mimochodem, plyny společně s kapalinami nazýváme tekutinami – a tady máme opravdu krásný příklad toho, jak plyny tečou.

Zdeněk Rakušan

I. ročník literární soutěže Strípký z Ráje

Literární soutěž *Strípký z Ráje* uspořádala Městská knihovna Antonína Marka Turnov ve spolupráci s firmou Tiskárna Apromotion Turnov. Ta zajišťovala propagační materiály, web a tisk sborníku. Soutěž byla zaměřena na autory starší patnácti let. Název soutěže odkazuje k našemu regionu – Českému ráji, protože dílčím cílem bylo i zviditelnění našeho kraje. Soutěžit se dalo ve dvou žánrech: poezie a próza. Téma zůstalo volné. Autoři mohli poslat práce do obou kategorií; rozsah byl stanoven do 10 normostran u prozaických textů a do 4 normostran u poezie.

Další podmínkou bylo, že zaslané texty musely být napsané česky a muselo se jednat o původní díla, která ještě nebyla knižně tištěná. Soutěž byla vyhlášena 3. října 2016 a posílání prací bylo ukončeno 28. února 2017. Poté

zaslané texty obdrželi porotci. Každá sekce měla čtyři porotce. Předsedkyní v žánru prózy byla známá spisovatelka Iva Pekárková, kterou doplnili čeští spisovatelé Václav Kahuda, Ondřej Hník a začínající regionální autorka Lenka Vydrová.

Předsedou v žánru poezie byl významný básník a spisovatel Jiří Žáček, kmotr turnovské knihovny. Dalšími porotci byli básníci z Libereckého kraje: Pavlína Skálová, Marek Sekyra a Vladimír Vacátko. Na vydání sborníku vítězných prací se finančně podílelo Město Turnov v rámci projektu Zdravé město Turnov a MA21.

Vůbec netušíme, zda to bylo propagací, jmény známých spisovatelů nebo touhou autorů vyzkoušet novou soutěž, nakonec však dorazilo neuvěřitelných 272 příspěvků od autorů z celé

České republiky. 134 děl prozaických, 138 básnických. Z každého kraje přišlo několik prací; nejvíce z Prahy, Středočeského a Libereckého kraje. *Střípky z Ráje* se tak staly celonárodní literární soutěží!

Slavnostní vyhlášení prvního ročníku literární soutěže *Střípky z Ráje* proběhlo 1. června v Městském divadle v Turnově. Akce byla doplněna bohatým kulturním programem. Na pódiu se tak propojilo umění literární, divadelní i hudební. Součástí programu bylo čtení z oceněných prací, ať už v podání samotných autorů nebo porotců. Se svou hrou *Poslední vlak* vystoupil divadelní soubor Rendez-vous, zazpíval Dětský pěvecký sbor Carmina Turnov

a o skvělé finále se postarala rocková kapela Snap Call svým akustickým koncertem. Multizánrový den byl slavnostní tečkou za více než půl rokem plánování, příprav, očekávání a velkým množstvím administrativní práce, kterou si vzal na starost ředitel knihovny Jaroslav Kříž.

Děkujeme všem, kteří do soutěže svou tvorbou přispěli, gratulujeme oceněným autorům a doufáme, že první ročník nebyl ročníkem posledním a literatura ve všech svých podobách si u nás v Ráji vždy najde místo.

Za organizátory:

Pavlaína Skálová a Jaroslav Kříž
knihovna Turnov

A jak to dopadlo?

Výsledky soutěže můžete posoudit sami ve sborníku *Střípky z Ráje*. Kromě samotných oceněných děl v něm najdete i komentáře od porotců a památky Českého ráje v ilustracích (autorem kreseb je regionální umělec Jirka Lode). I když autoři pocházejí z různých koutů republiky, zůstáváme regionální a design sborníku tomu odpovídá.

1. místo / PRÓZA

Mirka Famfulíková [roč. 1991], Vlašim

VLAS JMÉNEM JERONÝM

Vlas jménem Jeroným si rozverně hověl v křtici své majitelky. Popichoval vedle rostoucího Alberta, ten ale netečně trčel kamsi do strany. „Divný patron,“ řekl si, když den na to zjistil, že Albert vypadl. Neunesl tíhu tužidla a odešel.

Existuje nějaký život potom?

Na tuto otázku se ptaly snad všechny vlasy světa.

A kolik nás vlasů vlastně je?

Proslýchalo se totiž, že na své hlavě má slečna víc než milion vlasů, takových jako je Jeroným. Ten se při takovém pomyslení vždycky pěkně pokroutil. Ne však na dlouho. Ona chtěla vlasy rovné.

Pár dní po Albertově odchodu se šuškanou doneslo až k Jeronýmovi, že si slečna koupila rezavou barvu na vlasy. Spatřily ji přímo v drogerii ty drobné vlásky z ofinky. Šťěstí, že toho dne foukal čerstvý vítr a slečna si tak nemohla všimnout, jak sebou vlasy poděšeně šijí.

„To přeci nejde,“ rozčiloval se Jeroným. „Zrzavá, to je teda děs. Proč by se měly tak krásné hnědé vlasy, jako jsme my, přebarvovat na rezato?“ přizvukoval mu nejstarší vlas Dalibor, který pamatoval leccos, ale toto ne. „Co budeme dělat? Co budeme dělat?“ úpěla ofinka a hýbala se sem a tam i doma v bezvětrí. Slečna se ji pokusila přimět k poslušnosti žehličkou. Ačkoli vlasy připekla víc, než se sluší, ofinka se kroutila dál. I ostatní vlasy vířily v klidu domova jako ve větru. „Dneska jsou nějaký divný,“ říkala si slečna při pohledu do zrcadla, zatímco si čistila zuby.

Nikoho asi nepřekvapí, že vlasy chodí do postele se svým majitelem. Pokud nejsou v paruce. Ty pak dřímou na speciálním stojanu. To však nebyl případ vlasů slečny. Takové normální vlasy se rozprostrou na polštář a spí až do drnění budíku. Jeroným byl této noci tak vyplašený, že nespál. K bdění přiměl i nejstaršího vlasu Dalibora a tahal z něj rozumy. Hlavně se zajímal o život mimo hlavu. Opravdu se dá být i potom? Nerozpadne se okamžitě?

Dalibor toho věděl dost, ale i přes to byl Jeroným nervózní, když svému kořínkovi říkal, ať se pustí. Kořínkovi se rezavá také hnusila, a tak neměl Jeroným mnoho práce s přemlouváním. Vymysleli spolu, že se slečnou majitelkou skončí odpoledne, až se ona vrátí domů z práce.

Byla zima, mráz a vlasy se choulily pod kulichem. Slečna byla neobyčejně našťavaná. Po práci se vydala místo domů do kavárny. Svlékla si kabát, posadila se do křesílka, čepici servala a hodila do vedlejšího sedátka. Objednala si skleničku červeného vína a dvojité espresso a čekala na svého snoubence.

„Uch, co se stalo?“ protahuje se Jeroným propleten mezi vlněnými vlákénky. Kolem dokola je tma. Rád by se zeptal dalších vlasů. Nicméně je tu sám. Podívá se na místo, kde by měl růst jeho kořínek. Kdyby nebyla tma, viděl by, že nechybí jen kořínek, ale i část jeho samotného. Takhle se musel chvíli ohmatávat, aby zjistil, co se přihodilo.

Může se hýbat. To ho těší. Chtěl ale vypadnout doma u slečny, ne být vytržen v kulichu v kavárně. Než si mohl rozmyslet, co udělá, sebrala slečna čepici z křesla, aby se do něj mohl posadit její drahý. Pokrývku hlavy narvala do rukávu svého kabátu. A jak tak činila, Jeroným se uvolnil a vlivem průvanu proletěl přes půl kavárny a usadil se na svetru starého pána.

„Fííím, to byla jízda,“ pochvaluje si Jeroným. Rozhlíží se po svém novém stanovišti. „Jejda,“ vyleká ho jelen mezi sněhovými vločkami. „Neboj se nic,“ přátelsky

se na něj jelínek usměje, pasouce se na vlněné trávě. „Kde se tady bereš?“ ptá se Jeronýma. Ten mu vyloží celý svůj příběh. Jelen uznale pokyvuje hlavou. „Co budeš teď dělat?“ zajímá ho. „Inu,“ zamyslí se Jeroným, „chtěl bych trochu poznat svět. Cestovat, a až mě to přestane bavit, usadit se a jen tak vegetovat.“ „Aha,“ řekne jelínek a víc si už nefeknou, protože si pán svetr svlékne a přehodí přes židli. Jelen zůstane přikrytý jeho zády a Jeroným spadne na zem. Takový vlas totiž nemá žádné ručičky, nožičky, tapičky, pařáty, ploutve... no, ploutve... nemá nic, čím by se mohl zachytit. Letí tam, kam vítr vane. Větroplach to je. I když vám bude tvrdit něco jiného. Pozor na ně, milé dámy.

Jeroným ležel rozčileně na zemi a popočetl pokaždé, jakmile kolem někdo prošel. „Ale už,“ soptil zase, když se z podlahy vznesl už asi po dvacáté deváté. Pracovníci kavárny byli toho dne neobyčejně čilí. Jeroným dosedl u paty vedlejšího stolu. „Chochocho,“ smál se mu stůl hlubokým hlasem. „Co se mi směješ, krápe?“ piští Jeroným a urovnává si své pocuchané tělo. „Jak si tu tak ladně lítáš, chochocho,“ směje se stůl, až se káva na něm rozlije. Zákazník si stěhuje a s příchodem číšníka se vzvedne další porýv větru, který Jeronýma hodí přímo na čumák psa spícího v košíku u krbu. „Jééé,“ ječí Jeroným, když pes otevře svoje oči, které mu připadají obří jako zeměkoule. Psa samozřejmě vlas na čumáku lechtá. Zavrčí a snaží se ho shrábnout pryč. Ten však drží jako přilepený. Pes kňučí. „Azore!“ osloví ho jeho páníček. „Kňůůůů!“ „Ticho bud!“ znova ho okřikne, když pes nepřestává. „Fuj, co to tam máš,“ říká a hází vlas pryč.

Jeroným zase letí. Přistane opět na svetru. Tento je červený a žádný jelínek zde nečeká. „... vím to už asi měsíc, že se s ní vídáš!“ „Ale Sabino, to přeci vůbec není tak, jak si myslíš!“ „No, a jak to teda je?“ rozčiluje se dáma na svého chotě. Tu spatří Jeronýma. Blýskne okem. „Vždyť máš i její vlasy na svetru!“ křikne a vlepi manželovi facku, kterou sejme i Jeronýma. Ten konečně přistane na stole, který toho večera zůstane už prázdný. Může v klidu rozmýšlet, kterak začne cestovat. Nejlépe se zamotat do šály cestovatele. Nebo rukavic horala. Ó, hory. Často jeho slečna sledovala v televizi dokumentární pořady o horách. To by se mu líbilo.

Večer končil. Lidé se vraceli do svých příbytků. V kavárně zůstala poslední kavárnice a stírala stoly vlhkým hadrem. Spící Jeroným se pořádně praštil, když slehl na zem. „Do lupu velikosti pětikoruny!“ zahromoval a prohlíží si svůj koneček, který se mu pádem roztřepil. „Paráda,“ uštěpačně poznamenaná. „Copak jsem neviditelný? Nemůžete dávat pozor? Hází s váma snad někdo?“ huláká na kavárnici. Ta ho neslyší, protože zapnula obří lux a vysává podlahy a koberce v podniku. Co bylo nějaké spadnutí proti hrůze, kterou zažil Jeroným v hadici vysavače. Byl docela rád, že dopadl do pytlíku v útrokách luxu. Ležel tam tiše stočený, až do chvíle, kdy si byl jistý, že je smršť u konce.

Z různých koutů pytle se ozývalo úpění. Vlasy všech délek a barev se rovnají a protahují. Dobrý večer, dobrý večer, zdraví se navzájem. Vypráví si neuvěřitelné příběhy, jak se dostaly až sem. Trochu stranou leží psí chlupy, a buď poděšeně

sténají, nebo naopak zuřivě štěkají. Bez zubů svých psů nikomu našťestí ublížit nemohou.

V útrokách vysavačového pytle nemají smeti šanci zjistit, zda je noc, nebo den. Pořád je tu tma, nu, jako v pytli. Jeroným se brzy začal nudit. Zkusil si zpívat, ale to se okamžitě ozvalo nesouhlasné bučení ostatních vlasů. Rád by si s někým pohovořil o horách, ale nikoho vhodného nenašel.

Když se mu podařilo usnout, ozval se mu u konečku hlas vyžilé vlasice s ruským přízvukem: „Och, kak ty hebkyj vlas. Kak tibja zavůd!“ Jeroným se napřímil a vyskočil, ale jak byl pytel nízký, narazil na jeho strop a spadl přímo na vlasici. „Och, kak ty divokyj vlas,“ roz dovádí ji to a hned ho omotává. „Eh, he,“ zmůže se Jeroným jen na neartikulované zvuky. „Ty byt cizinec. No to jest ovšem ušasna salešitost,“ rozradostní to vlasici. „Mňa zavůd Irma,“ utahuje se kolem Jeronýma stále pevněji. Ten si ve svém otřesení zvládne jen pomyslet, že je štěstí, že takový vlas nemůže otěhotnět.

Když už si myslí, že se ze spárů, totiž vlasového sevření Irmy asi nikdy nedostane, osvítl všechny v pytli ohromná záře. Nikdo chvíli nic nevidí a Jeroným využívá chvíle leknutí a uniká od nezdolné Irmy. „No, prej jí spadl ten prsten na zem,“ slyší všichni hlas jedné z kavárenic. „A ty si slyšela, jak cinknul, když si luxovala?“ ptá se druhá kavárnice. „Tak, pořád něco cinká. To nepoznáš, jestli to je kamínek nebo prsten,“ odpovídá první a pytel někam nese. „Kam s tím jdeš?“ „Přece se nebude me v tom bordelu hrabat tady uvnitř,“ říká slečna vonící kávou a odchází na ulici.

Prsten nenašla. Zato Jeroným letí a letí. Mrázivý lednový vzduch jej obklopuje a nese výš a výš a níž a níž. Mohl by ho z atmosféry odnést třeba do stratosféry, nanosféry, do pustého vesmíru, ale on ho prásknul za klobouk mladého pána. Je to vědec a fotograf. Právě spěchá do své laboratoře vyfotit pár snímků vlasů pro jeden populárně naučný časopis.

Přijde dovnitř, klobouk odloží na stůl a uvaří si čaj. „Mrzne jak v Rusku,“ řekne si polohlasem a Jeroným se při té zmínce celý naježí. „Hele, holčiči vlas,“ usměje se vědec na Jeronýma. „To prosím, když tak dámský. Moje slečna už žádá holčička není. Jo, to bych vám mohl vyprávět,“ praví Jeroným, ale to se nestane, protože už ho prosvěcuje světlo mikroskopu.

„Tak, ještě to trochu upravíme v počítači a pošleme,“ pochvaluje si vědec, že tentokrát svůj deadline nepropásl. A skutečně, obrázek Jeronýma v časopise oběhne půl světa. I na horskou expedici se dostane, ačkoli tam s ním horalé nakonec zatopí, když jim dojdou noviny.

A Jeroným? Za poslední měsíc procestoval většinu laboratoří v domě a čeká na jaro. Až někdo otevře okno a nebude mráz. Vyletí. Pak se bude svět divit, co takový malý, ale dlouhý vlas dovede!

Přetištěno:

Strážky z Ráje – sborník literárních prací, Turnov 2017, s. 13–17.

1. místo / POEZIE

Lenka Karlíková [roč. 1974], Tulešice

STAVEBNÍ DENÍK

PROLOG

Netaktně nad ránem mi
strnulo srdce
jako se odmlčí učitel,
aby se žáci usebrali.

Drobné nožičky do tváře tlačí
tělíčko napříč postelemi
sáhnou pro klid radši:
Pokojně dýchá.

Topení tiše lupe
doteky tepla rozloží se tmou
kotel se vzbudil dřív před námi všemi
a vrní si tu svou.

Zkoumám za oknem zrůžovělý čas
dřív tomu bránil zuby nehty mráz
dravými záhryzy, ostrými zářezy
vbíjel se do světnice.

Ale to je pryč a ty se večer vrátíš
stvoříš mne znovu ve svém objetí
srdce tu chvíli rázem zpečetí:
Spolu, spolu, spolu.
...

V opuštěné koupelně
Diplomat mne obejmě.
Svěřím mu župan,
balím se vůní kávy.
Toužím ji vypít sama,
dříve než nastoupím
nekonečnou šichtu.
Jsem šofér, maňásek a máma.

Z ložnice sílí zakňourání
z pohody nebude nic.
Odložím šálek
a běžím štěstí vstříc.

1
Obrovský starý dům
s pošramocenou střechou
komínem prokřehlým
a podmáčenou zdí

Omítka zpuchřelá
v koupelně plísňě kvetou
červotoč schody žere
hniloba vzduchem čpí

Plechová kamna v koutě
potichu vyčkávají
zda zahoří v nich ještě
a neslibují nic

Pavouci drze zvou tě
k prohlídce tmavých stájí
pokud si s sebou neseš
zásobu silných svíc

Neteče voda
v trubkách je rez
kupec vzal roha:
Kam jen to vlez?
...

Jen romantici něžní
mají tu odvalu
v pokojích vidět slunce
když stanou na prahu.

Neboť vysoké zdi skrývají tajemství,
jež otevřeným oknem šeptá měkce déšť.
Obrovské místnosti skýtají prostor pro sny.
Blízký les zdraví vůní mechu, jehličí,
šploucháním řeky, právě hluboké pro děti,
co přistě už přijdou.

2

První četa, druhá četa,
v těžkých botách rázný krok,
od rána se v boji střetá:
Duní kango, drnčí strop.

Voda, plyn a elektrina.
Chlapi, stroje nelení.
Začíná jim denní dřina
za důstojné bydlení.

Z podlah vyrvat shnilé trámy,
ve zdi sekat kanálky.
Odevšad se nesou rány –
vstoupili jsme do války.

Na dvoře se vrší kupky
sutin, cihel, kamení.
Mezi nimi lesklé trubky
formují se v plameni.

Roky se s tím budem párat
od sklepení po střechy.
Kdo si koupil starej barák,
válčit musí navěky.

Kolem šesté ztichne vřava
brzy už se sešerí
mužstvo dusá zleva zprava
vercajk hlásí příměří.

Ještě úklid pracoviště
odkládají lopaty:
Tohle doděláme příště.
Auta mizí za vraty.

3

Ten, kdo měl sdílet dluh a práci,
odešel. Zlo se neoplácí –
ať je mu holka lehká.

Z kaštanů listů v ohni pálím
a vyhřívám se u rozvalin
nerozbitá, ač křehká.

Kaštany pukají co chvíli,
slavnostní žhavé salvy střelí.
Nesou se po vesnici.

Hlásí, že jedna smutná hezká
na kuráž sobě sama tleská
v pracovních rukavicích.
...

Taková únava,
že nesundám si boty.
Taková tíha,
že usnu v pracovním.

Po vrstvě sutin
zaskřípaly mé kroky.
Síla jen shrnout igelit
a spím.
...

Na hlouček nábytku
uprostřed pokoje
měsíc si posvítil.
Aspoň že on
nevzdá to bez boje.

Přetištěno: *Střípky z Ráje –
sborník literárních prací*,
Turnov 2017, s. 59–68.

Novinář Marek Kafka řeší případ ctihodných řezníků

Jan Šebelka

(ukázka z chystaného detektivního
románu *Ctihodní řezníci*)

Načinčané paničce v černých brýlích mohlo být kolem čtyřicítky. Vypadala jako Angelina Jolie v thrilleru Zloděj životů. Představovala typ krasavice, který se mu celý život vyhýbal.

„Pojďte dál, paní Cibulková,“ řekla vysoká zdravotní sestra v přiléhavých kalhotách a elegantním šedivém roláku. Měla malá, špičatá prsa. Žena vstala a rukama si stáhla krátkou sukni přes kulatý zadeček. Správně tušila, kam se Marek dívá.

„Cibulková, Cibulková, ty bys stála za hřích,“ řekl polohlasně, když se za ní zavěly polstrované dveře.

Cibulková? Z tenisu znal Honzu Cibulku. Před tím, než padla berlínská zeď, spolu dost kamarádili. Brzy poté, co komunisti odešli do věčných lovišť, začal vozit půlky krav a prasat ze Slovenska. Vydělával obrovské peníze, ale moc si jich neužil. Skončil blbě. Hodně blbě, jak by řekla nula nula sedmička.

Kdy to bylo? Sedm, osm let zpátky? Kdysi o tom psal. Někdo ho zastřelil před domem brokovnicí s krátkou hlavní. Rozstříleli ho na maděru. Vrahy nikdy nechytili, i když bylo jasné, že to udělali jeho dva společníci. Policie dala případ k ledu raketovou rychlostí, ale na tom nebylo v Kristiánově nic divného. Policajti byli buď blbí, nebo grázlové. Nic mezi tím. Bylo veřejným tajemstvím, že jdou na ruku politikům a podnikatelům víc, než kdysi komunistické ideologii. Umazávali jim tresty, odpouštěli rychlou jízdu, zavírali oči před alkoholem za volantem. Zastavovali stíhání těžkých zločinů. Byli to větší šmejdi než ti, kterým sloužili. Největší lump a největší blbec byl jejich velitel. Na dobré adrese si postavil vilu za deset milionů a zřejmě by mu to prošlo, kdyby nechtěl ke své luxusní rezidenci vyhřívaný bazén. To už bylo na kluky, co spolu v Kristiánově mluvili, moc. Vytáhli nahrávku, v níž si řekl o úplatek.

Marek si uvědomil, že trpí nemocí z povolání. Dělal v novinách tak dlouho, že mu všechno něco připomínalo. Velitel se snažil u soudu hrát blázna. Byla to fraška. Z odposlechů mimo jiné zaznělo, že souložil s tiskovou mluvčí. Slintal do telefonu, že má krásnou kundičku a ať si ji příště oholí u něj doma. Manžel mluvčí přitom seděl na lavici svědků. Novináři a diváci v soudní síni řvali smíchy.

Ředitel dostal šest roků natvrdo a z venku to vypadalo, že došlo na pravdivost průpovědky o každé svině, na kterou se už vaří voda. Byl to omyl. Odrovnali ho bývalí kamarádi. Kristiánovskou vodu nevařili policisté, soudci ani státní zástupci, ale samy svině.

V kapse mu pípla esemeska od šéfredaktora: *Kde zas ses?*

U doktora.

Otevřely se dveře a sestra ho pozvala dál. Stačil si všimnout, že má jiskru v oku.

„Ahoj lásko,“ pozdravil lékařku. Chodila s jeho manželkou na gymnázium, a když Jitka umřela, léčila ho zázračným deprexem. Dneska potřeboval, aby ho nechala pár týdnů doma. Musel si všechno důkladně promyslet.

Políbili se na tvář.

„Znáš se s Martou Cibulkovou?“ zeptala se psychologka a zapálila si cigaretu.

„Už zas huliš?“

Povyáhla tričko a zmáčkla dvěma prsty špek na břichu. Bylo ho na dobré tři centimetry.

„Ty vole!“ vyjekl jakoby zděšeně.

Sestra za jeho zády vyprskla. Byla mu čím dál víc sympatičtější.

„Viděli jsme se v čekárně. Napadlo mě, jestli to není manželka Honzy Cibulky. Toho zastřeleného, promiňte,“ obrátil se k ženě, „řezníka. Kdysi jsem s ním hrával tenis.“

„Trefa,“ řekla psychologka.

Vdova vstala. Podala mu teplou králíčí pacičku. Ucítil závan jejího parfému. Jako kdyby kolem něj prošuměl navoněný motýl.

„Marek Kafka,“ řekl.

„Těší mě. To je náhoda, hledala jsem vás včera v redakci, ale řekli mi, že jste nemocný.“

Všichni tři zapadli do sedací soupravy, která byla velká jako jeho obývací. Než se stačil zeptat, proč ho sháněla, položila mu otázku, jestli by nechtěl napsat o jejím manželovi.

V krátkosti jí vysvětlil, proč s tím chce skončit.

„Policie to už dvakrát odložila a přitom to je jasné!“ pokračovala, jako by nic neřekl, „zabili ho jeho takzvaní společníci a připravili mě o půl majetku. Přeci jim nenechám padesát milionů!“

Jasně, to by byla pěkná královna, pomyslel si. „Už jsem toho fakt nechal. Basta, tečka, konec. Budu radši utírat scvrklé zadečky dědečkům a babičkám. Můžu vám ale někoho dohodit. Znáám pár...“

„Neser! Vona chce tebe,“ řekla lékařka, jejíž slovník se občas hodil spíš do doků, než do starožitně vybavené ordinace, která lákala k tlachání o ničem, nebo k souložení s její sestřičkou. Po chvíli se zeptala, jak to myslel s tím utíráním zadků.

Cibulková ji energicky přerušila. „Já nechci, abyste psal do novin...“

„Mně se ale nechce psát vůbec nic!“ řekl víc nahlas, než chtěl. „Už mám toho psaní o všem a o ničem plný zuby!“

„Kdybyste mě nechal domluvit,“ zvedla ukazovák jako učitelka, „chci, abyste to pro mě vyšetřil. Poptala jsem se po vás, říkali, že jste nejlepší. Dám vám k dispozici všechny materiály od policie, smlouvy, zfalšované výpisy z katastru, podvržené

anonymní dopis. Chci, abyste zjistil všechno, co se dá, a napsal z toho knihu. Honzu mi to nevrátí, možná ani peníze ne, ale chci, aby se všichni dozvěděli, kdo a proč mu to udělal. Celé to zaplatím, chudá nejsem,“ řekla. Poprvé si sundala brýle a podívala se mu přímo do očí. Měla je dozelená.

V redakci odevzdal neschopenku, kterou mu Pavla vystavila na celý měsíc. Stálo na ní, že je přepracovaný, trpí nespavostí, má bušení srdce a deprese. Zapnul počítač a vytáhl z Newtonu a z Tiskové agentury všechno, co se o vraždě Jana Cibulky před lety psalo. Nevěděl, jestli na vdovinu nabídku kývne, ale takhle pracoval pokaždé. Najít co nejvíc informací, přidat nové a vše promíchat, netřepat. Žádá tvůrčí práce. Nádeničina. Občas ho napadlo, jestli by bez internetu, e-mailu, tlačítek ctrl-c a ctrl-v, facebooku a mobilu uměli novináři, včetně něj, vůbec ještě něco napsat. Spíš ne.

Z popsáných řádků o vraždě bývalého kamaráda se daly sestavit knihy dvě, s informacemi to bylo horší. Pár mizerných faktů, zbytek spekulace a vata. Pod několika články byl podepsaný. Některé psal zřejmě kopytem, nebo po pěti pivech, dva, tři byly slušné i po letech. Zvlášť vydařený se mu zdál rozhovor s dvěma podezřelými.

MY DVA A VRAZI? BLBOST, VIĎ, KARLE!

Marek Kafka

Před dvěma měsíci byli společníci Jana Cibulky obviněni z trestného činu vraždy a vzati do vazby. Druhý den je soudce Svatopluk Novák propustil, když údajně neshledal důvody k vazbě. Karel Grygara a Karel Nošic se okamžitě z města vytratili. Byla náhoda, že se vrátili hned druhý den poté, co policie případ oficiálně odložila?

S oběma podnikateli se nám podařilo sejít v jejich oblíbené kavárně hotelu Praha.

Pánové, kde jste se toulali? Nějakou dobu tady po vás byla velká shánka.

Nošic: *Na jihu. Ten letošní přechod z jara do léta se moc nevydařil. Zima, déšť, to nemáme rádi, viď, Karle!*

Grygara: *Určitě, určitě.*

Bylo to rychlé rozhodnutí. Jeden den vás pustili z vazby, kde jste byli za podezření z vraždy společníka, a druhý den jste hned odjeli. Bez manželek, bez dětí...

Nošic: *To nebylo narychlo, my to měli takhle naplánovaný, viď, Karle?*

Grygara: *Jistě, člověk si od rodiny musí občas odfrknout. Zabrát si trochu golf, zachytat ryby...*

Podle katastru nemovitostí je váš soused, pane Grygaro, soudce Novák, který vás pustil z vazby. Jste kamarádi?

Grygara: *Já tam bydlím chvíli, ani jsem nevěděl, že je nějaký soudce můj soused.*

Hádali jste se před vraždou s panem Cibulkou?

Nošic: *Jak jste na to přišel? Jak vás tohle napadlo?*

Mě to nenapadlo, mluvila o tom paní Cibulková pro Tiskovou agenturu. Prý jste na něj tlačili, abyste podnik prodali. Nechtěl, a proto jste se hádali. Několikrát vás slyšela.

Grygara: *Když to říká ta nafrněná úča, tak to bude asi pravda, ne? (smích)*

Tak hádali?

Nošic: *Jasně, trochu! Dostali jsme nabídku, která se neodmítá...*

To mi připomíná Kmotra, ten taky dával nabídky, které se neodmítají...

Grygara: *Jakej kmotr?*

Od Maria Puza. Filmový producent odmítl pro přítele Dona Corleona hlavní roli v novém filmu a pak našel v posteli hlavu svého oblíbeného koně.

Nošic: *To je ten film, vole. My se ho jen snažili přátelsky přemluvit, aby do toho šel. Vy byste to za sto osmdesát melounů neprodal?*

Já nevím, ale on by z toho měl stejně víc než polovinu.

Nošic: *Nám by každému těch pětáctýřicet mega stačilo, vid', Karle?*

Grygara: *To víš!*

Jenže teď máte všechno. Tedy, jestli je pravda, že už jste to prodali.

Nošic: *Prodali, ale už ne tak dobře. Ta prvotní nabídka byla pryč...*

Není tajemstvím, kolik jste za ten podnik dostali?

Nošic: *Je i není.*

Sto milionů?

Nošic: *Trošku víc, my se za to nestydíme, že jsme bohatí, vid', Karle?*

Co z toho dostala vdova?

Nošic: *Z tohoble nic, firmu jsme založili, ještě než si ji oficiálně vzal, a smlouva byla napsaná tak, jak byla napsaná. Patřila jenom nám třem. Jí zůstaly byty, má v Praze fitko, to je taky pár desítek milionů...*

Není to divné? Nutíte Cibulku, aby prodal podnik, neudělal to, někdo ho zabije a vy to okamžitě prodáte.

Grygara: *Dovolte, pane redaktore, co je to slůvko okamžitě? Až za dva měsíce to bylo! Z piety jsme čekali a zchudli tím o nejmní třicet megáčů!*

V detektivkách se vždycky pátrá po tom, kdo měl z vraždy největší profit a ten pak bývá zpravidla vrahem.

Nošic: *Hele, to chceš říct, že jsme ho zabili, vole? To je blbost, vid', Karle?*

Grygara: *Jasně že ne, my ho měli rádi. To byl dobrej kluk.*

Takže ho někdo zabil kvůli tomu, že byl dobrej kluk...

Grygara: *Ty nás chceš nasrat, redaktůrku, že jo?*

Vůbec ne. Když jste to nebyli vy, tak kdo? Manželka, která nemá z jeho podílu víc než padesáti milionů ani korunu?

Grygara: *Policie nás jako pachatele vyloučila. My jsme tam bejt nemohli, byli jsme v bordelu u kamaráda...*

V nevěstinci v devět dopoledne?

Nošic: *Vy jste neslyšel o tom, co stojí v Koránu?*

Grygara: *Že nejvíc stojí poránu! Chachacha! Prostě ho zabili ti jeho Ukrajinci. To by ses divil, s jakějma mafiánama se stýkal! Z těch jejich goril šel strach. Vždyť u něj doma našli vyhrůžný dopisy, ne? Vid', Karle, že to byli Ukrajinci!*

Nošic: *Tutově.*

Marek si vybavil jejich tváře. Byli tehdy opálení, sebevědomí a arogance z nich cákala na všechny strany.

Stažené soubory si nahrál na flešku a pro jistotu vše poslal na svoji domácí mailovou adresu.

Šéf se ho zeptal, co mu je. Marek si poklepal na hlavu, jakože mu z toho hrabe. Musí si odpočinout.

„Co bude s tím článkem o parkování? Slíbilš ho do konce týdne,“ nedal se odbýt šéfredaktor.

„Nevím, spíš ne,“ pokrčil rameny, „poslal jsem starostovi, kterej je ze zákona velitelem městský policie, otázky podle stošestky, ale vrátili mi to, že na žádosti není moje celá adresa, chybělo směrovací číslo. Jsou to svině, zdržujou. Doplnil jsem to a poslal zpátky. Takže zas musíme čtrnáct dní čekat. Navíc se strážník, co mi to nabonzoval, trochu posral.“

„A o co jde? Moc jsem to z tvýho plánu nepochopil,“ vyzvídal šéf.

Řekl neutrálně, že to je složitý. Nerad něco pouštěl dopředu.

„Nebude to mít někdo dřív?“

„To se fakt nebojí!“

„Tak se uzdrav,“ řekl o dvacet let mladší nadřízený a vrátil se do své prosklené kukaně.

Marek vypnul počítač a zastrčil židli.

„Sháněla tě tady včera nějaká kočka. Měla na sobě ohoz tak za padesát litrů. Ty seš teď na paničky?“ vyzvídala Zuzana. Když to nijak nekomentoval, pokusila se ho zatahnout do rozhovoru o bytech kristiánovského starosty. Vlastnil čtyři. Jen ty dva v Praze měly každý cenu osmnácti milionů. Kde na to vzal se svým šedesátitisícovým platem?

Výborná otázka. Šlo o zajímavé téma, ale znovu ho napadlo, jestli novinařina není dobrá jen k nasírání chudýho lidu. Nebo k probuzení závisti.

Ve dveřích se otočil. Netušil, jestli se někdy vrátí. Několik kolegů se dívalo z okna. Z šedivé oblohy cedil déšť. Zítra bude v novinách, jak lidé v zátopových oblastech Lužické Nisy a Jizery s obavami vzhlížejí k nebi a stěhují králíky a slepice na půdu.

(Jan Šebelka, Ctihodní řezníci, vydal autor ve spolupráci s Kruhem autorů Liberecka, obálka Roman Karpaš, jazyková korektura Marek Sekyra, 250 stránek, v běžném prodeji od poloviny října 2017)

„Kdybychom se neviděli“

[výběr z poezie]

Filip Dvořák

Život nám s každou vteřinou
utíká pod prázdnou peřinou.
Zůstávám pod ní svinutý
v odpočtu každé minuty.
Hodiny, dny a mnoho let,
každou noc počítám naposled.

...

Lampa ve tmě mihotá se,
plaší šero ku své spáse.
A tou nocí světla pramen
po bocích ti stéká z ramen,
ze rtů, stehen, ze tvých paží,
slunce ať se jak chce snaží,
tma je všeho stvoření
nejvzácnější koření.

...

Vyzábělé paže
lesů podzimních,
zapadá listím
první sních.

Jdou po cestách
a život stárne,
krajiny duše
smutnotvárné.

A jejich kůň
tou krajinou,
uhání stále
za jinou.

...

„Dole pode mnou zářila Praha“
a za ní hořel celý svět.
Přes tu září v zaslepení
jsem neslyšel pár holých vět.

Nevyndal jsem ti snítku z oka,
A neviděl, jak taje led.
Přes vlastní kládu zatemnění
nenašel tvůj čas slovosled.

...

Kdybychom se neviděli,
vyříd' pozdrav mámě.
Možná ještě vzpomene si,
kdo jsem, a že zná mě.

Kdybychom se neslyšeli,
pozdrav tatínka.
Ten určitě nezapomněl,
jako maminka.

Kdybychom si nenapsali
slova mezi řádky,
vyřizují na odchodu,
sbohem mezi vrátky.

A kdybychom sobě nešli
ani na pohřeb,
vyříd' jim, že do rakve
si vlastní tlučem hřeb.

...

Děkoval jsem Hospodinu
za vše, co mi život dal,
za dar lásky, za rodinu,
aniž se mně na to ptal.
Měl jsem lásku, vroucí lože,
mnohé další dary.
Příště se mě zeptej, Bože,
Jsem už na to starý.

...

Na jazyku pozdní sběr,
ústa plná lentilek.
Duše má je plná děr,
uchází mi ventilek.
...
K tomu káva, její vůně
vtáhla mě až po uši,
duše má tak trochu stůně
a tělo nic netuší.

...

Tam v kopcích, kde jsou Kameničky,
tam leží plná pole těl,
která kdys letět chtěla,
než jejich slavík odletěl.
Pro tebe, kdo čteš mezi řádky,
slaviček již se nevrátí,
však můžeš letět pro něj zpátky
nad loukou, polem nad tratí.

...

Hory, doly, pole, lesy,
obejdem se bez noblesy.
Snídaně bez hemenexu,
jako mají strejci,
láska plná autosexu,
šunka pražská s vejci.

...

FILIP DVOŘÁK žil v Chotěboři, Brně, Štrasburku, Hořátvi a Praze. Byl dítětem, studentem, učitelem, manželem, otcem. Dnes je opět studentem a stále otcem. Zá-

roveň opět učitelem. Nepřetržitě cembalistou-hudebníkem a cembalářem a stále žije v Praze. (*Poznámka redakce: internet – Filip Dvořák cembalista*)

Pepouchova řecká dovolená

M i l o s l a v L u b a s

Vsadte se, že i navenek klidná dovolená může být plná neobyčejných dobrodružství. Zvláště tehdy, když se na dva týdny u Jónského moře podíváte očima desetiletého Pepoucha. Spolu s tímhle všímavým klukem prožíváte příhody s poněkud potrhlým tatínkem, oporou rodiny – maminkou a malým bráškou Tomem,

který ještě nerozumí skoro ničemu, a tak se raduje, když letadlo skáče sem a tam v pásmu silné turbulence nad Balkánem.

Tatínek v jednom kuse uklízí za nepořádné řecké domorodce jejich pláž. Při návratu z výpravy na zakázaný vrchol ostrova kličkuje před družicovým sledováním. Vymýšlí důmyslné skryše na peníze, aby si na něj nepřišli zloději, co ve dne v noci chodějí. Rovněž podporuje chřadnoucí řeckou ekonomiku, a tak pije velmi usilovně druhotřídní pivo Mythos, ačkoliv prvotřídní moravský Zubr je v marketu jen o pár centů dražší.

Maminka je jediný racionálně uvažující člen rodiny, ale pro samé starosti s manželem a dvěma syny taky občas něco zkloní. Především hrubě podcení Kefalonskou obrodu.

Díky tomu, že se tatínek seznámí v airbusu s manželi Hrdličkovými, dojde i na drama s kufry, uprchlickou krizí a na Mandolínu kapitána Corelliho.

Co je ale hlavní, s Pepouchovou rodinou tentokrát nepřijede z dovolené domů nikdo navíc.

Proč v Řecku rostou lundíky. Jak tatínek šel na vysokou horu. Jak mu nevdalo horko, jak dělal přesmyky a jak mazané měnil směr chůze, aby ho nezatkli řečtí kontrarozvědčíci.

Když si maminka myslela, že už spím, ale já jsem ještě nespál, jen jsem měl zavřené oči, tak se zeptala na balkóně tatínka, jestli ho nemá tady u moře moc dlouhého. Podíval jsem se na toho svého lundíka a fakticky mně tady v Řecku nějak povyrota.

Pak jsem slyšel tatínka, jak říká mamince, že tady v tom teple přece všechno roste mnohem víc než u nás doma. Maminka odpověděla, že všechno ne, že prsa má pořád stejně veliká.

Tatínek řekl, že mu to nevadí, protože prsa rozhodně nejsou tím nejdůležitějším ženským orgánem.

Maminka tatínka napomenula, ať se krotí, že ho můžeme slyšet. Tatínek řekl, že mu to říká ta pravá, protože sama někdy mluví jak dlaždič.

Bál jsem se, aby se tatínek s maminkou zase nepohádali, tak jsem za nimi šel na balkón a řekl jim, že mám žízeň. Tatínek mně udělal šťávu a pak už s maminkou jenom pili víno a neřekli ani slovo, dokud jsem neusnul.

Před obědem se tatínek se vydal na výlet na vysokou horu, kde stojí vysoká věž. Všichni Češi, co jsme s nimi v hotelu skamarádili, se divili, proč tam jde v poledne, kdy je tady vedro jak prase. Radili mu, ať jde až večer. Taký maminka tatínkovi říkala, ať neblbne.

„Je to jenom kousek,“ uklidňoval nás tatínek. „Navíc v poledne není země ještě tak rozpálená.“

„Nezapomeň, že máš rodinu,“ řekla maminka. „Ať nedopadneš, jak ten padesátiletý Čech, který šel v Chorvatsku v největším parnu do vysokých skal a našli ho až druhý den mrtvého.“

Tatínkovi není padesát, ale padesát dva. Ale nebojím se o něj. Je to dobrý sportovec, a při fotbale mě ožulí víckrát než já jeho.

„Znovu říkám, že nejdu na žádný Mount Everest, ale támhle na ten ucmrdnutý kopeček. Navzdory jeho malé výšce však budu mít odtamtud celý ostrov jak na dlani. Na což vy u bazénu nemůžete ani pomyslet. Abyste ale neřekli, že jsem škrtá a nemyslím na vás, udělám z věže na kopečku sérii nádherných vrcholových snímků a večer vám je pustím na počítači.“

Tatínek si pak hodil do batohu flašku s vodou a foťák a šel.

Vrátil se za dvě hodiny celý zpocený. Taký kulhal.

„Nějak se mně ozvalo třísllo. Staré zranění z fotbalu,“ řekl. Pak se maminky zeptal, jestli ho viděla tam nahore, jak jí mává.

„Neviděla,“ řekla maminka. „Jako bys nevěděl, že bez brýlí jsem na dálku úplně slepá.“

„Nevadí,“ odpověděl tatínek. „Naštěstí jsem udělal vrcholové snímky, které jasně dokládají, že jsem tam nahore skutečně byl a vyvrátil jsem všechny pochybnosti o tom, jestli doba mezi dvanáctou a čtrnáctou hodinou je, nebo není ideálním časem pro červencový výlet po řeckém ostrově.“

Maminka se zamyslela a zeptala se: „Milouši, jak ses na tu věž dostal? To kolem ní nebyl žádný plot?“

Když maminka domluvila, podívala se na tatínkovu odřenou nohu.

„Byl tam plot s ostnatým drátem a taky branka,“ odpověděl tatínek. „Ne moc vysoká, asi metr a půl, ale...“

Maminka skočila tatínkovi do řeči. „Tys ji ale přelezl,“ řekla.

„Jasně, i když to dalo hodně práce,“ odpověděl tatínek a tvářil se jak Scooby Dooby Doo, když vyhraje souboj s nějakými netvory. „Branka potvrdila, že Řecko je zemí flinků, a hrozně se vrnklala. Hrozilo, že spadnu dolů na kameny, ale nakonec jsem ji překonal cvikem, který bych označil jako přesmyk. No a nějak jsem se dostal i zpátky. Ale bylo to opravu komplikované, poněvadž ta rozvrnklaná branka připomínala loďku v bouři, a za ty roky jsem přece jen něco ztratil ze své vyhlášené mrštnosti.“

Pak tatínek začal mluvit o naší brance u našeho domu, která je taky rozvrnklaná a není tak hezká jako u sousedů. „Dřevěná domácí branka, když je trochu rozvrnklaná, jasně že ne tolik jako ta řecká tady, je nejúčinnější ochranou proti zlodějům,“ rozpovídal se tatínek. „Zloději bez mojí průpravy ze Sokola a míčových sportů všeho druhu, a takových zlodějů bez mojí průpravy je většina, se přes ni přeškrábou o mnoho hůř než přes kovovou branku na dálkové ovládání jako mají Patrik s Petrou.“

Patrik s Petrou jsou naši sousedi. Za tou velkou železnou bránou mají dvě auta. Luboš s Evou taky dvě auta, Jindřich s Miladou taky a u toho domu za nimi jsou taky dvě auta. Slyšel jsem, jak tatínek říká, že všichni naši sousedi jsou ve vatě. Co je vata, to vím, tatínek si ji dával v noci do uší, jak jsme byli v Řecku poprvé a řva-

li tam – jak říkal tatínek – ti debilní Angláni. To bylo tenkrát, když tam za námi přijel Tom a já o tom nevěděl nic.

Vaty měl tatínek v uších spoustu, ale auto máme jenom jedno. Když jsem se na to zeptal, tatínek řekl, že je to moc složité na vysvětlování a hlavně ať nikomu neříkám, že o někom říká, že jsou vataři.

„A už vůbec ne těm vatařům,“ řekl tatínek svým přísným hlasem.

V Řecku asi vataři nejsou, když tam je ještě rozvrkanejší branka než ta naše.

Maminka se na tatínka podívala jako vždycky, když není úplně ráda, co právě provádí.

„Hele, Milouši, smí se tam nahore za tím ostnatým drátem vůbec fotit?“ zeptala se. „Vzpomeň si na ty dva chudáky, co si někde na řeckém ostrově u Turecka fotili vojenské pevnůstky pro nějakou svou nablblou počítačovou hru a skončili v base za špionáž.“

Tatínek maminku uklidnil, že právě na tohle dobře myslel. „Taky mě napadlo, abych se nestal objektem řecké kontrarozvědky, a tak jsem nahore na věži zaujal při focení polohu ležícího střelce, kterou jsem si docela obstojně osvojil na vojně v Janovicích. Ačkoliv tam nebyla země zdaleka tak horká jako střecha na řecké věži uprostřed léta. Na cestě z kopce k vám jsem navíc několikrát zahnul pod stromy a taky mazaně měnil směr chůze, abych unikl družicovému sledování.“

„Proto jsi, tati, přišel tak pozdě,“ řekl Tom.

„Správně, ty kluku, jsi otevřená hlava,“ pochválil Toma tatínek.

Za chvíli přijelo před bazén černé velké auto a vystoupili z něj tři chlapi. Vypadali moc divně.

„Že by to byli oni?“ řekla maminka. „Že bys, Milouši, přece jenom ty družice nezmatnul?“

Tatínek sebou trhnul.

„Co blbneš?! To je přece pitomost, aby po mně někdo šel kvůli pár pitomým fotkám. A Řecko na západním pobřeží nesousedí se svým odvěkým protivníkem Tureckem, nýbrž se současným spojencem z NATO Itálií.“

Maminka tatínka upozornila, že na sever od nás se rozkládá Albánie, prolezlá militantními islámskými skupinami a příslušníky drogové mafie. Fašistická Itálie pak prý za druhé světové války řeckou Kefalonii okupovala. A Turecko je v NATO stejně jako Itálie, a přece si na něj dávají Řekové velkého majzla.

„No, kdyby bylo nejhůř, vytáhnu svou novinářskou průkazku a řeckým kontrarozvědkům nařžu, že dělám reportáž o krásách jejich země a přivábím do ní tisíce nových turistů,“ odpověděl bojovně tatínek.

Tatínek říká – Kdo lže, ten krade a do pekla se hrabe, ale nepřipomněl jsem mu to, protože už jsem dost velký, a vím, že nemám dráždit hada bosou nohou. To taky říká tatínek, a znamená to, že není dobře, když provokujeme někoho většího a silnějšího. Mohl by nás pak zmlátit.

Maminka ale asi nikdy neslyšela o dráždění hada bosou nohou. „Když lžeš, tak z toho máš tiky,“ řekla tatínkovi.

„Ale jen někdy, maminko,“ opravil ji tatínek. Maminka tatínkovi řekla, že se na něm lhaní pozná i bez tiků a člověk ani nemusí být precizně vycvičený kontrarozvědčík.

Chvilí bylo ticho.

„Hele, bolí tě ještě něco kromě toho třísla?“ zeptala se nečekaně maminka.

„Ani ne,“ odpověděl tatínek a oko mu cuklo. Maminka se zamračila.

„No dobře. Koleno a trochu záda,“ přiznal se tatínek. „Jak se ta blbá řecká branka pořád vrnklala, uklouzla mi noha, když jsem lezl zpátky. Zůstal jsem nad ní viset asi minutu v takové poněkud nepřírozené poloze.“

„To je co, ta tvoje poněkud nepřírozená poloha?“ zeptala se maminka.

„Hlavou velmi mírně dolů a nohama poměrně značně nahoru,“ odpověděl tatínek.

„Ruce, kde jsi měl, Milouši, proboha, ruce?“ vykřikla maminka.

„Jednu na brance, druhou ve vzduchu asi půl metru nad zemí,“ pokračoval tatínek.

Maminka se ho zeptala, jestli se přes branku nakonec dostal taky přesmykem jako napoprvé.

Tatínek se usmál. „Kdepak přesmykem, maminko,“ řekl. „Svůj styl bych označil spíše za volný pád.“

Maminka spráskla ruce. Divní chlapíci se po ní podívali, usmáli se a odjeli ve svém černém autě stejně rychle, jak přijeli.

Tatínek večer nešel na svou dlouhou procházku jako jindy, a místo toho s námi ležel u bazénu. Někdy si kleknul na kolena, udělal ze sebe klubíčko a funěl. „Co to děláš, tati?“ zeptal se Tom. „Karetu karetu?“

Kareta kareta je veliká želva, kterou jsme viděli ve městě, v moři, kde parkují lodě.

„Ne, rozdýcháváním uvolňuju svalstvo, zatuhlé po nárazu bederní páteře do kamenité země pod tou blbou rozvrnklanou řeckou brankou,“ vysvětlil Tomovi tatínek. Večer nám ukázal na počítači vrcholové snímky z věže, pořízené z polohy ležícího střelce osvojené na vojně v Janovicích.

Mně se líbily. Tatínka pochválila i maminka. „Pěkné. Ale kdyby ses nám měl příště málem zabít kvůli pár pohledům na kus země a na vodu, tak se bez nich rádi obejdeme,“ řekla.

Tatínek přikývnul. A cuklo mu oko.

MILOSLAV LUBAS (1961) je dlouholetý novinář. Většinu své kariéry strávil (vesmíš rád) v Mladé frontě a v Mladé frontě DNES. Líbilo se mu také sedm let v České tiskové kanceláři (ČTK) a devět měsíců v Aktuálně.cz. Naopak by nejraději vymazal

z paměti pětíměsíční angažmá ve zkrachovalém projektu Petra Kellnera Naše adresa, na jehož konci miliardář vyhodil ráz naráz všechny, kdo mu uvěřili, že dostávají ojedinělou šanci dělat nezávislou regionální žurnalistiku.

Miloslav Lubas napsal před Pepouchovou řeckou dovolenou pět knih. Průvodce mediálním hyenismem vypráví o českých médiích v posledních dvaceti letech minulého století. Knížka Za dva sudy piva popisuje nechutné korupční praktiky na českém fotbalovém venkově. Bubla Bubla Bublani na je deníkem muže ve vrcholném středním věku. Autobiografický román o vojně

za vlády komunistického prezidenta Gustáva Husáka se jmenuje Janovice nikdy více, lepší kouli do palice. Mimo jiné dokládá, že v socialistickém Československu nebylo rozhodně lépe, než je teď v buržoazním Česku. Miloslav Lubas sepsal také Vzpomínky naší maminky, zachycující osudy jedné rodiny v celém 20. století.

Básně neklidu

host Světliku
Abdelwahhab Azzawi

SLEPOTA

Děsivé bodnutí naděje
bolí ... jako začátky.
Chvějící se ret
klesá
a srdce hryžou své majitele.
Nebyli jsme proroci ani oběti,
byli jsme zapomenuti
jako suché kmeny.

Slepá nenávist
barvy
uvnitř
jako ječící zahrada.

Nedbalý kompas
ukazuje ...
mizerně.
Je hluchý
nedokáže naslouchat
hlučné krvi
kdekoli.

S neúplným obličejem
a třesoucí se rukou
odstranil jsem copy
a vůně ...
povídačky opilců
a pachy míst
a spící děti ... jako polštáře
aby vstoupily
osamocené a bezbranné jako proroctví
ve
snu ...
Křídoví ptáci se rozlétají jako střelný prach
a práce ve městech ... se kroutí ... a žadoní
a mučedníci v zemích zrají
Řadí se v nekonečné frontě

V rukou nesou dřavé
flekaté nádoby
a mezi hejny vrabců
očekávají
život.

*Z anglického originálu přeložil Milan Hrabal
za jazykové spolupráce Milana P. Hrabala*

ABDELWAHHAB AZZAWI se narodil se v roce 1981 v syrském Damašku. V Sýrii vystudoval medicínu, akreditační zkoušky složil v The Royal College v Glasgowě. V červnu 2014 požádal o azyl v Německu. Nyní je očním chirurgem v německém Giessenu. V letech 2008–2009 pracoval jako redaktor časopisu *Al Adab*. Knižně publikoval dvě sbírky básní *Random sad*, *NOTA – skies of freedom* (spolu s dalšími třemi autory) a knihu zápisů ze života ve válce *Mosaic of siege*. Ukázky z jeho poezie byly přeloženy do anglič-

tiny, francouzštiny, němčiny, lužické srbštiny a ruštiny. Je členem Syrské asociace spisovatelů a čestným členem Německého centra Mezinárodního PEN klubu.

Milan Hrabal

5krát dušičkové čtení (nejen) o duších

Zatímco v anglicky mluvících zemích koncem října vyvrcholí sezóna vydla-
baných dýní a do ulic se ve jménu Ha-
loweenu vypraví nespočetné množství
kostlivců, čarodějnic a jiných strašidel-
ných kostýmů, u nás se k uctění památ-
ky zesnulých chystáme o něco později.
Během druhého listopadového dne se
hlavní dějiště přesune na hřbitovy, kte-

ré rozjasní světla svíček a vůně věnců
z čerstvých květin. Atmosféru dušiček
je možné ještě dokreslit tematicky la-
děnou knihou. Následujících pět titulů
vás v příběhu zavede přímo za hřbitov-
ní zeď, kde se to jen hemží duchy a du-
šemi. Rozhodně však nejde o smutné
čtení – s těmito knihami se budete ne-
jen dojímat, ale také bát i smát.

Poklidné a tiché místo

K názvu knihy by měl hlavní hrdina nejspíš jisté výhrady. Hřbi-
tov panu Rebeckovi sice poskytuje bezpečné útočiště před okol-
ním světem, jemuž se už pěkných pár let snaží usilovně vyhýbat,
ale o nějakém tichu a klidu tady nemůže být řeč. S postarším pá-
nem se totiž rád zapovídá nejen svérázný havran, ale také místní
duchové, kteří ještě nejsou ochotni přejít dál – ať už jsou jejich
důvody jakékoliv. V momentě, kdy Jonathana Rebecka dvoji-
ce sympatických (ne)mrtvých z velmi dobrého důvodu poprosí
o pomoc, začne být na hřbitově opravdu živo. Peter S. Beagle ve

svém čtivém románu předkládá množství otázek k zamyšlení nad životem i jeho kon-
cem a přináší originální pohled na další dění po smrti.

Série Hřbitovní královna

Amelia nikdy není sama. Vděčí za to své neobvyklé schopnosti,
která jí umožňuje vidět duchy. Hlavní hrdince však není co zá-
vidět. Velmi brzy totiž zjistí, že rozhodně ne všichni jsou milí
a přátelští. To, že pracuje jako restaurátérka hřbitovů, jí na vese-
losti moc nepřidává. Kromě zlovolných duší se musí vypořádat
se svým osobním životem, který zahrnuje komplikované vztahy
v rodině a poněkud problematický vkus na muže – posledním
objektem jejího zájmu je vyšetřující detektiv, který je obklopen
duchy, a asi vás nepřekvapí, že nejsou zrovna hodní... Amanda
Stevens svojí krimi trilogií s fantastickými prvky potěší nejen

čtenáře detektivek, ale také milovníky nadpřirozených jevů.

Vysmátá koza aneb přízrak krásné modelky

Krásná, vysoká, štíhlá... a nově si mezi své parametry modelky může připsat také mrtvá. Poslední zmíněná kvalita se ukáže jako užitečná v momentě, kdy se nechtěně ocitne na místě činu a jakožto přízrak zůstane nezpozorována. A příšerně nepraktická a k naštvaní ve chvíli, kdy objeví muže, který by dost dobře mohl být její životní láskou. Na tom, že je kniha Ivana Vostřákové mimořádně vtipná, se shodli literární kritici, kteří autorce udělili ocenění za nejhumornější román roku 2015. Knihu si proto na hřbitov raději neberte, jelikož nezřízený smích pod smutečními vrbami by mohl působit poněkud nevhodně.

Řbitov zvířátek

Příznejme si, že bez Stephen Kinga by to nebyla pořádná duchářina. Díky pečlivě budovanému napětí vygradovanému děsivým koncem patří Řbitov zvířátek mezi díla, která bývají pokládána za nejděsivější. Po přečtení této knihy vám možná rodinné stěhování nebude připadat jako dobrý nápad. Pokud byste se však k takovému kroku přeci jen odhodlali, jistě si za přítomnosti paranoie důkladně proklepnete, zda v bezprostředním okolí náhodou nejsou přítomna stará pohřebiště. A vůbec, jakýkoliv hřbitov nejspíš nebudete chtít hodně dlouho ani vidět...

Vázení truchlíci a ostatní hosté

Hned v úvodu je nutné zmínit, že text tohoto díla je založen na skutečných událostech. Svým založením se jedná o poněkud kontroverzní počín, který vyžaduje schopnost užít si místy velmi černý humor. Celé dílo je složeno z výroků, které skutečně zazněly, ovšem v nesprávný čas na nesprávném místě. Pár odstavců výše jsem psala o tom, jak nevhodně by mohl působit nespoutaný smích v hřbitovních prostorech. Přesně tohle je ten případ. Nechtěně vtipné autentické průpovědky totiž byly vyřčeny během pohřebních smutečních projevů. Co se zkomolilo?

Někdy větná vazba, jindy nevhodné slůvko a v některých případech prostě všechno. Výroky do sbírky nashromáždil Ladislav Muška.

MONIKA POSPIŠILOVÁ, autorka článku, se narodila v Liberci, kde vystudovala filosofii humanitních věd a v současné době zde

pracuje i žije. Kromě psaní recenzí a literárně zaměřených článků pro kulturní webový portál kukárka.cz se věnuje rovněž vlastní tvorbě.

Rigoletto Giuseppe Verdiho a Oldřicha Kříže

Roku 1851 složil Giuseppe Verdi operu *Rigoletto* na libreto Francesca Maria Piaveho, jež bylo inspirováno hrou Viktora Huga. Král se baví. *Rigoletto* patří k zlatému opernímu základu, který se stále hraje, má známou árii Vévody Ach, jak je měnivý, to srdce ženy a romantický, ale uvěřitelný děj. Režisér Oldřich Kříž, původně barytonista, nemá touhu něco úplně nového vytvořit, dává přednost zavedenému dílu a vychází z jeho základních předností. Většina hlavních rolí je zdvojená, případně ztrojena, tím se dostávají do obsazení i méně známí pěvci a je zajištěn hladký průběh představení.

Premiéra byla 19. května 2017, viděl jsem představení 7. června. Vévodu mantovského zpíval přesvědčivě

a mužsky samozřejmě Dušan Růžicka. Zatímco kostýmy Romana Šolce jsou inspirovány šlechtickou zdobností, dá se říci, že slouží záměru, scénograf Daniel Dvořák sice nechal na scéně rudé schodiště a impozantní vévodské křeslo, ale většinu rozměrných kulis tvoří abstraktní velké plochy, označující také budovy, které se spouštějí z provazistě. Za nimi poznává Gilda, zaskakující Yukiko Kinjo, doprovázená *Rigolettem*, Andrijem Shkurhanem, jak dlouho trvá panská láska. Vévoda si koupí půvabnou Maddalénu, Alžbětu Vornáčkovou, která mu zpočátku nabízí svoje dlouhé stehna. Japonka zvládla svou roli bez zaváhání, s velkým prožitkem. Andrij Skurhan byl jak pěvecky, tak herecky rovněž velmi přesvědčivý.

Zpívají osoby ostřílené, například Blanka Černá (Giovanna), Pavel Vančura (Monterone), ale i nastupující: Csaba Kotlár (Marullo), Sergey Kostov (Borsa), Hynek Grania (Hrabě Ceprano), Ladislav Mlejnek (Sparafucile) a Zuzana Maxová Pecová (Hraběnka Ceprano).

Divadelní orchestr pod taktovkou Martina Doubravského se k Rigolettovi vrátil ve výborné formě, předešlé nastudování dirigoval, tuším, Norbert Snítíl. Sbor řídil Jan Bubák. Myslím, že Rigoletto se opravdu povedl, nechci jednotlivé složky představení dále hodnotit.

Svět opery se otevírá, Liberec, České Budějovice, Ústí nad Labem, Plzeň, Opava, Olomouc, Ostrava, pochopitelně Brno a Praha, a na konci je MET? Dnešní absolvent AMU musí kvalitně zpívat, kromě běžné angličtiny hovořit hlavně italsky, ale také německy, francouzsky, rusky atd. Rigoletto se zpívá italsky, titulovací zařízení promítá český a německý text nad jeviště. Již řadu let. V dnešním zglobalizovaném světě mohla zaskočit Japonka, která má Gildu nastudovanou. Operní scény si pěvce vyměňují, je mnoho povolaných, schopných rolí bez problémů zazpívat, ale minimum vyvolených, kteří mají zlato v hrdle a zpívají třeba ve Vídní nebo v La Scale.

Když to porovnám se začátkem 90. let, kdy jsem s recenzováním opery v Liberci začínal, musím konstatovat, že se úroveň regionálních operních scén výrazně zlepšila, to samé platí o baletu, za to může globalizace. Myslím, že s koncem sezony je nejvyšší čas s mým amatérským recenzováním opery skončit. Děkuji Karlu Kunovi, který moje operní recenze na www.kruhautoruliberecka.cz psal, děkuji za přetiskování recenzí Ivě Špačkové z DFXŠ v Liberci a Marku Sekyroví, který je zařazoval do Světliku. Děkuji všem, kteří je četli.

Otto Hejnic

Kniha o českém PEN klubu

Publikace mapuje bohatou historii i současnost Českého PEN klubu, který v roce 1925 založil Karel Čapek. Pro pochopení souvislostí a možnost srovnání se autor knihy vrací hluboko do minulosti a shrnuje skutečnosti, které vedly k založení mezinárodní organizace P.E.N. a její československé pobočky ve 20. letech minulého století. Podrobně popisuje první období svobodné činnosti, jehož vyvrcholením byl 16. mezinárodní kongres PEN klubů v Praze v roce 1938. Zjišťuje, jak se vedení a členové PEN klubu vyrovnávali s vnějšími okolnostmi, tj. dvěma okupacemi a dvěma politickými převraty, kterými naše republika od roku 1938 prošla, z jakého popudu došlo k obnově činnosti „spícího centra“ v roce 1989 a které osobnosti české kultury se v této věci angažovaly. Kniha obsahuje stovky fotografií, kresby od Adolfa Hoffmeistersera nebo faksimile vzácných dokumentů, které jsou uloženy v Památníku národního písemnictví. Na knize se podílela rovněž Dana

Obsáhlou publikaci známého básníka a spisovatele Vladimíra Křivánka **Svědění slova** s podtitulem **Český PEN klub v proměnách doby** vydalo současné České centrum Mezinárodního PEN klubu.

Mojžíšová, která je autorkou řady fotografií a také čtyř závěrečných kapitol, mj. o obnově domu bratří Čapků v Budslavi.

Milan Hrabal

Neloučení s Josefem Hrubým

Významný český básník a překladatel, člen PEN klubu, Josef Hrubý (1932–2017) byl řadu let spojen s knihovnictvím, po celý život pak s literaturou. Ve druhé polovině padesátých let působil jako knihovnický inspektor v Sušici. Roku 1959 se stal ředitelem Městské knihovny v Plzni.

V roce 1970 byl z politických důvodů propuštěn. Práci našel v plzeňském Krajském středisku památkové péče, odkud odešel do důchodu.

Za více než půlstoletí tvůrčí činnosti vydal na dvě desítky knih a množství bibliofilů. Přispěl do řady českých i zahraničních antologií a almanachů.

*Josef Hrubý v PENu.
foto: Dana Mojžíšová*

Překládal ze slovenštiny a němčiny. Za normalizace nesměl publikovat, několik sbírek připravených k vydání bylo

rozmetáno. V té době se podílel na ineditních bibliofilních redigovaných Ludvíkem Kunderou. Po roce 1989 se dočkal uznání nejen doma, ale i v zahraničí, překlady jeho poezie vyšly mj. německy, francouzsky nebo italsky.

V roce 1996 jako člen poroty soutěže Literární Varnsdorf pořádané Městskou knihovnou Varnsdorf navrhl (vedle sborníku) vydání samostatné sbírečky absolutní vítězce Marii Kubátové. Založil tak tradici vydávání prvotin nejen v rámci této soutěže, ale také soutěže pro dětské autory Drápanda.

19. srpna letošního roku zemřel. Jeho vnuk si přál, abychom místo psaní kondolencí četli dědečkovu poezii. Vynecháváme tedy obvyklé závěrečné smutné loučení a nabízíme dvě básně Josefa Hrubého. Jedna z nich otevřela básníkovu knižní prvotinu, druhá uzavřela sbírku poslední.

Milan Hrabal

Dvě básně Josefa Hrubého

ODJEZD K CIRKUSU

Cizina láká a dává peníze.
Otec vzal housle a myslil na chléb.
Utíkali jsme do světa,
vždyť jsme všichni byli
jen z chudého řádu...

U nádražních pokladen
lidé by měli říkat
ke komu se nejraději
vracejí.

(Hudba nechce spát, 1960)

Na zápraží se plazil stín
až k muškátům

Černě jsi prošla
kolem mého stolu

A pak nahoru
Souhvězdím neprojdeš
Musíš tu přespat

(Milost, 2013)

Letní Rybova mše podruhé v Liberci aneb happening za koncertní sň

foto: Jan Hnělčička

V roce 2016 se v Liberci zrodil zajímavý nápad – uvést známou Rybovu mši na začátku léta, tedy v čase Vánocům nejvzdálenějším. Původně se mělo jednat o jednorázovou akci – trochu recesi a trochu snahu uvést oblíbenou „Rybovku“ oproštěnou od vánočních klišé. Stalo se však něco, s čím organizátoři původně nepočítali. Už od jara se začaly množit dotazy typu: „Kdy že bude zase letní Rybovka?“ Bylo tedy potřeba vyřešit problém, jak nezklamat natěšené obecnstvo, neopakovat přitom stejný vtip podruhé, a také najít stejně jako vloni nějaký hlubší smysl recese. (Výtěžek loňského červnového provedení Rybovy mše v Krajské vědecké knihovně byl určen k renovaci barokního obrazu děkana Antona Kopsche, zakladatele nejstarší knihov-

ny v Liberci.) Řešení bylo v obojím případě nalezeno. V prvé řadě se sáhlo k parodické podobě textu mše, který je vkusnou chválou českého piva a pro tuto příležitost byl ještě přizpůsoben libereckému prostředí.

Letošní letní Pivní mše vánoční se tedy konala 22. 6. od 18:30 v liberecké restauraci Šnyt. Setkání s podtitulem „Abychom nemuseli hrát po hospodách“ organizoval Jiří Bartoš Sturz a jeho Fragium16 pod záštitou hejtmana Libereckého kraje Martina Půty. Cílem této akce totiž nebylo jen prosté pobavení diváků, ale i připomenutí skutečnosti, že město Liberec ani celý kraj nemají samostatný koncertní sál a že pro jeho zřízení by byl velmi vhodný prostor novobarokního kostela svaté Máří Magdalény v Liberci.

Cituji z textu hlavního organizátora J. B. Sturze: „*Tento někdejší svatostánek, velmi nezvyklé a pozoruhodné architektury se v minulých letech stal nešťastnou obětí snad nekorektního podnikání a dotačních machinací. Takto bohužel poznamenán charakteristickým puncem liberecké politiky let minulých stojí opuštěn v počáteční fázi rekonstrukce a čeká, až se šimlové úřední, potažmo policejní pobnou z místa. Stane-li se tak, v což organizátoři hudebního happeningu pevně věří, bylo by právě využití jako koncertní síň pro objekt mimořádně vhodné. Liberec, respektive celý Liberecký kraj, by koncertní síň rozhodně využil. Větší koncertní projekty jsou zde poměrně časté a bývají k nim různě využívány alternativní prostory, které jsou vždy trochu kompromisem – sál Domu kultury je spíše sálem plesovým, liberecké kostely nemají zázemí pro větší počet návštěvníků, bývá v nich zima a rovněž ne každý repertoár se tam hodí. Šaldovo divadlo je zatíženo vlastním značným provozem, stejně tak nový moderní sál auly Technické univerzity, Lidové sady (pomineme-li, že stojí na počátku rozsáhlé rekonstrukce), by snad do budoucna tuto roli plnit mohly, ovšem zdejší sál není zcela vhodný kapacitně a je rovněž bohatými aktivitami PKO dosti zatížen. Někdejší kostel Máří Magdaleny by z mnoha důvodů byl vhodným adeptem na koncertní síň. Je kapacitně zcela dostačující i pro velké a hojně navštěvované projekty symfonické a oratorní. Je akusticky velmi vhodný a nejedná se o tak starobylou památku, aby nesnesla vnitřní stavební úpravy pro potřeby moderní koncertní síně se zázemím pro diváky, umělce a technický provoz. Jde tedy již „pouze“ o to, aby se dořešila komplikovaná*

právní a vlastnická otázka (viz stránka o kostele na Wikipedii), aby byl vytvořen řádný projekt (pro nějž stále ještě existují

Bývalý kapucínský kostel sv. Máří Magdaleny v Liberci na historické pohlednici, po roce 1911

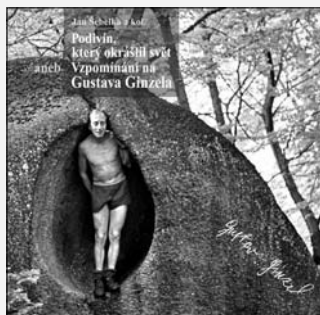
evropské dotační prostředky) a aby se začalo, dokud je ještě čas...“

Ačkoliv letošního letnímu hudebnímu setkání nepřálo počasí, sešli se diváci v hojném počtu. Při plném obsazení orchestru (kromě tympanů) bylo těsně i na jevišti. Orchestru složeného z libereckých hudebníků a ansámblu poskládaného ze zpěváků Ještědu a několika dalších libereckých sborů (obligátní KMČ – kdo má čas) se ujal dirigent a sbormistr Ještědu Marek Müller. Sólových partů se se ctí zhostili Věra Poláchová Kavanová (soprán), Zuzana Maxová Pecová (alt), Jiří Bartoš Sturz (tenor) a Jaroslav Patočka st. (bas). Na varhany doprovázel Štěpán Pokorný.

Atmosféra koncertu byla vynikající, prostředí restaurace Snyť s kamennými klenbami Rybové hudbě velmi slušelo. Kdo se zúčastnil, neprohloupil a kromě zážitku z dobré hudby, piva a uvolněné atmosféry se stal i svědkem události naprosto výjimečné, navíc s bohuhlíbým posláním.

Irena Pavlíčková

Bylo by škoda, aby některé příběhy a historky o Gustavu Ginzelovi zapadly

V polovině října letošního roku vyjde druhé, rozšířené vydání knihy **Podivín, který okrášlil svět aneb Vzpomínání na Gustava Ginzela**. Zeptali jsme se autora a editora knihy **Jana Šebelky**, v čem bude nové vydání jiné a jestli přinese na podivína z Jizerských hor nový pohled.

Vydal Kruh autorů Liberecka a Jan Šebelka, Liberec 2017, druhé rozšířené vydání, 304 stran.

Od prvního vydání uplynuly dva roky. Kniha se asi dobře prodávala, když jste připravil druhé vydání...

Prodávala se docela dobře, tuším, že dnes je dva a půl tisíce výtisků rozebranych. Není to samozřejmě jen o tom, že se dobře prodávala, ale že se po prvním vydání ozvalo několik dalších pamětníků a kamarádů Gustava Ginzela, aby slovem a obrazem doplnili obraz osobnosti, kterou jsme v prvním Podivínovi načrtli. Bylo by škoda, kdyby o něm některé historky a příběhy zapadly.

Když to vezmeme čistě technicky, o kolik stránek je kniha „tlustší“?

Přesně jsem to nepočítal, ale textu je tam asi o čtvrtinu, až třetinu víc, obrázků přibližně stejně jako v první, ale některé méně kvalitní jsme s grafikem Romanem Karpašem nahradili novými, většími. Nejen to, jsou tam i nikdy

neuveřejněné fotografie vnitřku původního Misthausu od Františka Mrvy a další neznámé snímky.

Přináší kniha nové úhly pohledu na Gustava Ginzela?

To ne, ale jsou tam nově vzpomínky na Gustava Ginzela jako na horolezce, což v prvním dílu trochu chybělo. Velmi cenné jsou proto zápisky syna Vladimíra Chrousta Procházky, blízkého přítele Gustava Ginzela, které se týkají šedesátých let a horolezeckých expedic do tehdejšího Sovětského svazu. Jsem moc rád, že jsem Vladimíra Chrousta II. přemluvil, aby vzpomínky sepsal. Zapůjčil nejen zajímavé materiály z těchto expedic, ale třeba i seznamy skal, které Gustav se svými bratry ten který rok slezl.

Která další známá jména se v knize objeví?

Například podnikatel – sklář Martin Ginzl, který dojemně a s láskou vzpomíná na svého strýce Gustava. Hodně si cením toho, že se mi podařilo přesvědčit k rozhovoru paní Evu Novotnou, vdovu po jednom z horolezců, kteří zahynuli po Huascaránem. S Gustavem se znala do svých šestnácti let a byl její opravdový kamarád.

O čem vám paní Novotná vyprávěla?

Třeba, jak jela s Gustavem trabantem do bývalé Jugoslávie a jak asi dvě minuty taky řídil.

V prvním díle upoutala čtenáře kapitola Anekdoty a krátké příběhy. Podařilo se vám sesbírat nějaké nové?

Těch nových drobných příhoda se sešlo tolik, že jsem musel do druhé poloviny knihy zařadit kapitolu Anekdoty a krátké příběhy II.

Do Hnojového domu jezdilo ke Gustavovi podle odhadu devadesát procent Němců. Neuvažujete o tom vydat knihu v němčině?

Už dlouho, dokonce už je kniha přiložená, ale nedaří se nám sehnat německého nakladatele, nebo alespoň distributora.

Třetí rozšíření nechystáte?

Určitě ne. Myslím, že druhým vydáním bude o tomto podivínovi a neuvěřitelně chytrém a slušném člověku řečeno dost a není třeba to dál rozmělnovat.

(red)

JAN ŠEBELKA – 22. 3. 1951 v Děčíně, žije v Liberci. Vystudoval FAMU Praha, obor dramaturgie a scenáristika. Pracoval jako závozník, dělník, vychovatel, vedoucí internátu a v letech 1993 až 2014 byl novinář. V roce 2001 vydal s astroložkou Alenou Kárníkovou knihu *Kdy s lunou do postele*. Ve stejném roce vyšel první díl jeho liberecké tragikomedie *Případ spravedlivého vraha*. Druhý díl *Smrt podle Marka* vyšel v roce 2002, třetí román s názvem *Perpetuum mobile aneb Vládovcé* v r. 2003. Je spoluautorem knihy

rozhovorů *Petr Pávek: Mám vizi* (2005). V roce 2007 přibyl k jeho bibliografii román *Koktejlový úkrok Otylie B*. Je autorem životopisného rozhovoru v černobílé monografii *Jan Píkous: Subjektivní fotografie* (2008) a knihy rozhovorů s legionářem Stanislavem Hněličkou *Byl jsem tobruckou krysou* (2008, rozšířené vydání 2014). V roce 2010 vydal *Román pro Quida* a v roce 2015 vlastním nákladem knihu *Podivín, který okrášlil svět aneb Vzpomínání na Gustava Ginzla*, v roce 2017 knihu *Liberecké rozhovory*.

10 x 10

SPISOVATELÉ DO KNIHOVEN

10 spisovatelů, 10 podvečerních setkání

Přijďte se osobně seznámit s oceňovanými autorkami a autory. Poznejte mnohohrstevnatost a bohatost současné české literatury.

Spisovateledaknihoven.cz

Přejte se nejen na jejich knihy, ale také na to, kam chodí pro inspiraci, co je k psaní přivedlo či jak vidí současnou literární scénu.

Krajská vědecká
knihovna v Liberci
vstup zdarma

MINISTERSTVO
VĚDY, VYSOKÉHO
ŠKOLSTVÍ A
TĚLESNÉ KULTURY

Těšíme se na vás
také v roce 2018

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: sekysra@kvkli.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června
V zámku bylo práce a běhu o překot. *Blázniviny se rozsévají*
Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!
Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.
Die Welt ist alles, was da ist.
A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.